

พระครูนิวาสธรรมขันธ์ (เดิม)
วัดหนองโพ อ. ตากสิน จ. นครสวรรค์

พระครูนิวาสธรรมขันธ์ (หลวงพ่อเดิม)

ผู้เขียน : ธนิต อยู่โพธิ์

ชาติภูมิ หลวงพ่อเดิมถือกำเนิดเมื่อวันพุธ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีวอก จุลศักราช ๑๒๒๒ (แรม ๑๓ ค่ำ นั้นมิใช่วันพุธ เป็นวันศุกร์ตรงกับวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๐๓ โยมบิดาชื่อ นายเนียม โยมมารดาชื่อ นางภู มีพี่น้องร่วมบิดา มารดา ๕ คน หลวงพ่อเดิมเป็นบุตรชายคนแรก

เมื่อหลวงพ่อเกิดนั้นหลวงพ่อเฒ่า (รอด)ได้ล่องลับไปแล้ว และผู้ครองวัดหนองโพก็ผลัดเปลี่ยนสมภารสืบต่อกันมา ดังกล่าวในตำนานสังเขปท้ายเล่ม การศึกษาของหลวงพ่อเมื่อรุ่นเยาว์วัยก่อนอุปสมบทนั้น คงจะไม่ได้เล่าเรียนอะไรเป็นชั้นเป็นอันนัก ยิ่งเป็นลูกคนโต

ของพ่อแม่เช่นหลวงพ่อด้วย โอกาสที่จะได้เล่าเรียนอยู่วัดอยู่ว่าในสมัยอายุเยาว์วัยก็ย่อมมีน้อยที่สุด เข้าใจว่า หลวงพ่อเห็นจะไม่ได้เล่าเรียนอะไรเป็นลำเป็นสัน จึงไม่เคยได้ยินใครเล่าให้ฟังถึงการศึกษาของหลวงพ่อในสมัยเยาว์วัย

ต่อมาเมื่อวันอาทิตย์ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีมะโรง โทศก ตรงกับวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๓ โยมผู้ชายของหลวงพ่อได้พาไปอุปสมบทเป็นพระภิกษุภวาระ ณ พัทธสีมาวัดเขาแก้ว อำเภอพยุหะคีรีจังหวัดนครสวรรค์ โดยมีหลวงพ่อแก้ววัดอินทาราม (วัดใน) เป็นพระอุปัชฌายะ และหลวงพ่อเงิน (พระครูพยุหานุศาสน์) วัดพระพรามค์เหลือง (๑) ตำบลท่าน้ำอ้อย กับหลวงพ่อเทศ วัดสระทะเล ตำบลสระทะเล เป็นคู่สวด เมื่ออุปสมบท พระอุปัชฌาย์ให้นามฉายาว่า “พุทธสโร”

ครั้งอุปสมบทแล้วก็มาอยู่วัดหนองโพ และได้เริ่มเล่าเรียนศึกษาเป็นจริงเป็นจังในระยนี้ เพราะเหตุที่หลวงพ่อไม่มีโอกาสได้อยู่วัดอยู่ว่าเล่าเรียนศึกษากับพระมาตั้งแต่เยาว์วัย เหมือนกุลบุตรทั้งหลายโดยทั่วไปในสมัยนั้นความรู้ในวิชาหนังสือและวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งโดยปกติ

---

(๑) หลวงพ่อเงิน วัดพระพรามค์เหลือง ต่อมาเป็นพระครูพยุหานุศาสน์ เจ้าคณะแขวงพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ประชากรนับถือกันว่าเป็นพระผู้เฒ่าที่มีคาถาอาคมขลัง และมีชื่อเสียงทางรดน้ำมนต์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสสมณชลนนครสวรรค์ขึ้นไปตามลำน้ำเจ้าพระยาได้เสด็จขึ้นแวะเยี่ยม และโปรดให้หลวงพ่อเงินรดน้ำมนต์ถวายเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๙ (จาก...จดหมายเหตุเรื่องเสด็จประพาสต้นในรัชกาลที่ ๕ ครั้งที่ ๒)

กุลบุตรอื่นๆ ที่เคยเป็นศิษย์วัด เมื่อระยะเด็กเขาศึกษาเล่าเรียนกันมาแต่ก่อนบวช หลวงพ่อต้องมาเล่าเรียนเอาเมื่อตอนอุปสมบทแล้วแทบทั้งนั้น แต่หลวงพ่อก็เป็นคนมีมานะปากเพียร เป็นยอดเยี่ยม

หลวงพ่อก็เคยเล่าให้ฟังว่า “ท่านมีนิสัยจะทำอะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จ คิดอะไรไม่ได้เป็นไม่ยอมหยุดคิด คิดมันไปจนออกจนเข้าใจ ดูอะไรไม่ได้เรื่องไม่ได้ความ ก็คิดค้นมันไปจนแตกฉาน”

พออุปสมบทแล้ว หลวงพ่อก็ตั้งต้นศึกษาความรู้เป็นการใหญ่ เมื่อมาจำพรรษาอยู่ในวัดหนองโพตลอดเวลา ๗ พรรษาแรกได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยและท่องคัมภีร์วินัย ๑๐ ผูก (๒) กับหลวงตาชม ซึ่งเป็นผู้ครองวัดหนองโพอยู่ในเวลานั้น และศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม -

---

(๒) คัมภีร์วินัย ๑๐ ผูก นั้นคือ หนังสือที่ต่อมาได้ตีพิมพ์ขึ้นเป็นเล่มเรียกชื่อว่า บุปผสีกา
วรรณนา ของพระอมราภิกขิต (เกิด) วัดบรมนิวาส

และวิชาอาคมกับนายพัน ชูพันธ์ ผู้ทรงวิทยาคุณอยู่ในบ้านหนองโพ ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นเล็กของ หลวงพ่อเต่าและยังมีชีวิตอยู่ในสมัยนั้น ภายหลังเมื่อนายพันถึงมรณกรรมแล้ว ได้ไป จำพรรษาและศึกษาเล่าเรียนกับหลวงพ่อมิ ณ วัดบ้านบน ตำบลม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่วัดบ้านบน ๒ พรรษา ในตอนนี้หลวงพ่อก็หาโอกาสไปเรียนและหัด เทศน์กับพระอาจารย์นุ่น วัดเขาทอง และไปมอบตัวเป็นศิษย์เรียนข้อธรรมและวินัยกับ อาจารย์แย้ม ซึ่งเป็นฆราวาสและอยู่ที่วัดพระปรารงค์เหลืองด้วย จนนับว่าเป็นผู้มีความรู้ แดกฉานพอแก่สมัยนั้นก็เริ่มเป็นนักเทศน์

เป็นนักเทศน์

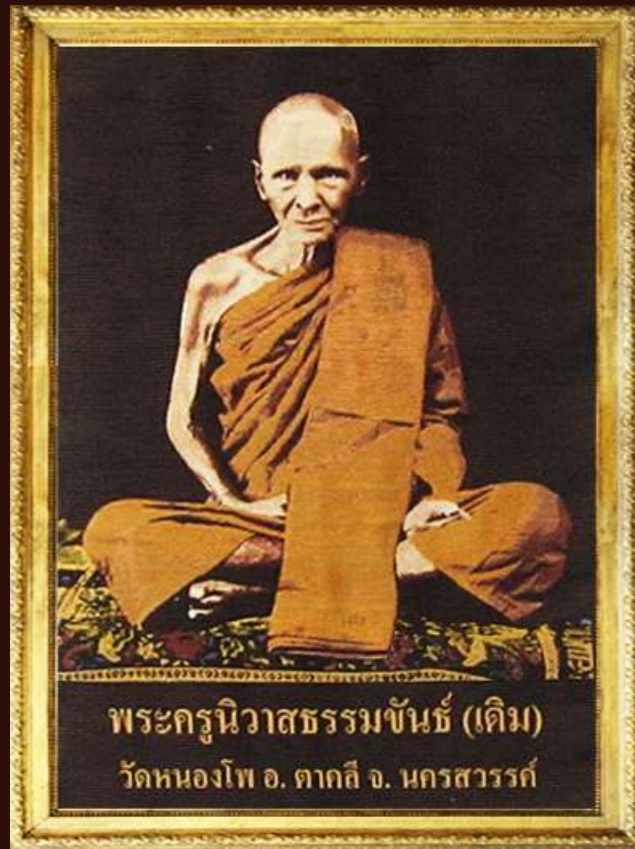
เล่ากันมาว่า หลวงพ่อเคยเทศน์เก่ง ทั้งเทศน์คู่และเทศน์เดี่ยว ฉลาดในการวิสาขนาปัญหา ธรรม และเข้าใจแยกแยะให้อรรถาธิบายข้อธรรมให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย จนปรากฏว่าในครั้งนั้น มีคนชอบนิมนต์หลวงพ่อไปเทศน์กันเนื่องๆ พุดกันจนถึงว่า พอเทศน์ในงานนี้จบ ก็มีคนเข้า

หลวงพ่อดีม
วัดหนองโพ จังหวัดนครสวรรค์

ไปประเคนพานหมากนิมนต์ไปเทศน์ในงานโน้นอีก ติดต่อกันไป หลวงพ่อเป็นนักเทศน์อยู่หลายปี แต่แล้วหลวงพ่อก็เลิกเทศน์ เหตุที่เลิกเทศน์นั้น เพราะหลวงพ่อบรรณาว่า “มัวแต่ไปเที่ยวสอนคนอื่น และเอาสตางค์เขาเสียอีกด้วย ส่วนตัวเองไม่สอนสักที ต่อไปนี้ต้องสอนตัวเองเสียที”

ต่อแต่นั้นมาก็เลิกเทศน์เป็นเด็ดขาด แม้จะมีใครมานิมนต์เทศน์อีกหลวงพ่อก็ไม่รับนิมนต์ ถ้าเจ้าของงานต้องการจะได้พระเทศน์จริง ๆ หลวงพ่อก็ระบุให้ไปนิมนต์พระภิกษุรูปอื่นไปเทศน์แทน แต่ถ้าเป็นธรรมสากัจฉา หลวงพ่อก็ชอบฟัง และถ้าปัญหาธรรมที่หยิบยกขึ้นมาวิเสษณากันนั้น แก่ไขกันไม่แจ่มแจ้งหลวงพ่อก็ช่วยวิเสษณาแยกแยะอรรถาธิบายให้แจ่มแจ้งจนคลายข้อกังขา

เมื่อเล็กเป็นนักเทศน์แล้วในพรรษาที่ ๙ - ๑๐ และในพรรษาที่ ๑๑ หลวงพ่อได้ไปเรียนทางวิปัสสนากับหลวงพ่ोजเงิน (พระครูพยุหานุศาสน์) วัดพระพรามค์เหลือง อำเภอยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ เรื่องเรียนวิปัสสนากรรมฐานนั้น หลวงพ่อปฏิบัติจริงจั่งตลอดมา ท่านนั่งตัวตรงตามหลักพระบาลีที่ว่า “นีสิตติ ปลลลงกั อากุชิตวา อุชุ กายั ปณิธาย ปริมุขั สติ อุกุณฐ เปตวา - นั่งคู้บัลลังก์ ตั้งกายตรง ตั้งสติกำหนดอารมณ์ไว้เฉพาะหน้า” หลวงพ่อนั่งตัวตรงเสมอมาจนอายุ ๙๐ เศษ ก็ยังนั่งตัวตรง

เรียนวิชาอาคม

โดยเหตุที่หลวงพ่อดีเคยเรียนวิชาอาคมมากับนายพัน ตั้งแต่เริ่มอุปสมบทในพรรษาแรก ๆ บ้างแล้ว ในตอนนี้ก็ปรากฏว่าได้เรียนและหัดทำอีก แต่หลวงพ่อดีจะไปศึกษาเล่าเรียนมาจากสำนักของอาจารย์ใดบ้าง ไม่ทราบได้ตลอด เท่าที่ทราบกันบ้างก็ว่า หลวงพ่อดีเรียนกับ

นายสาบ่าง ไปเรียนกับหลวงพ่อเทศ วัดสระทะเล บ้าง ไปเรียนกับหลวงพ่อ วัดเขาหน่อ ตำบลบ้านแดน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์บ้าง

เวทย์มนต์คาถาหรือวิทยาอาคมแต่ก่อนๆ มาก็นิยมกันว่า สามารถปลุกเสกให้มีเสน่ห์มหา นิยมหรืออยู่ยงคงกระพันชาตรี หรือขับไล่ภูตผีปีศาจ หรือทำให้เกิดอำนาจ เกิดอิทธิฤทธิ์ขึ้น และทำความศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ อย่างที่เรียกว่า ปาฏิหาริย์ เป็นของที่นิยมและเชื่อกันมาแต่ดึกดำบรรพ์ ดังจะเห็นได้ในหนังสือเกี่ยวกับเรื่องโบราณ มีปฐมสมโพธิ เป็นต้น การเรียนและฝึกหัดทำเวทย์มนต์คาถาวิทยาอาคมเหล่านี้ เรียกกันว่า เรียนวิชา หรือ เรียนคาถาอาคม แต่โบราณมาก็สืบเสาะแสวงหาที่ร่ำเรียนกับพระอาจารย์ตามวัด ดังจะเห็นได้จากเรื่อง ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น

ปรากฏว่า หลวงพ่อ “ทำวิชาขลัง” จนเป็นที่เลื่องลือบางท่านจะเชื่อหรือไม่ก็ตาม แต่เห็นจะมีผู้รู้ผู้เห็น “ความขลัง” ของหลวงพ่อประจักษ์แก่ตาและแก่ตนเองแล้วเล่ากัน ต่อๆ ไป

จนเป็นที่ประจักษ์แก่หูอยู่เป็นอันมาก จึงปรากฏว่าประชาชนทั้งชาวบ้านและข้าราชการทั้งทหารและพลเรือน ทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดที่ใกล้เคียง ตลอดไปจนจังหวัดที่ห่างไกลบางจังหวัด พวกกันไปมอบตัวเป็นศิษย์หลวงพ่อบ้างมา ขอให้หลวงพ่อดำน้ำมนต์ บ้าง ขอวิชาอาคมบ้าง ขอแป้งขอผงบ้าง ขอน้ำมันบ้าง ขอตะกรุดบ้าง ขอผ้าประเจียดบ้าง ขอรูปและอื่นๆ บ้าง จากหลวงพ่อ และที่แพร่หลายที่สุดก็คือ ขอแหวนเงินหรือนิเกิลลงยันต์ มีรูปหลวงพ่อนั่งขัดสมาธิที่หัวแหวน

ต่อมาเมื่อสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา มีประชาชนพากันไปหาหลวงพ่อวันละมากมาย นอกจากขอของขลังเช่นกล่าวแล้ว ยังพากันหาซื้อผ้าขาวผ้าแดง ผืนหนึ่ง ๆ ขนาดกว้างยาวราว ๑๒ นิ้วฟุต เอาน้ำหมึกไปทาฝ่าเท้าหลวงพ่อ แล้วยกขาของท่านเอาฝ่าเท้ากดลงไปให้รอยเท้าติดบนแผ่นผ้า บางคนก็กดเอาไปรอยเท้าเดียว บางคนก็กดเอาไปทั้งสองรอย แล้วก็เอาผ้าผืนนั้นไปเป็นผ้าประเจียดสำหรับคุ้มครองป้องกันตัว ฝ่าเท้าของหลวงพ่อต้องเปื้อนหมึกอยู่ตลอดทุกวัน หลวงพ่อเคยบ่นกับผู้เขียนในเวลาลับหลังเขาว่า

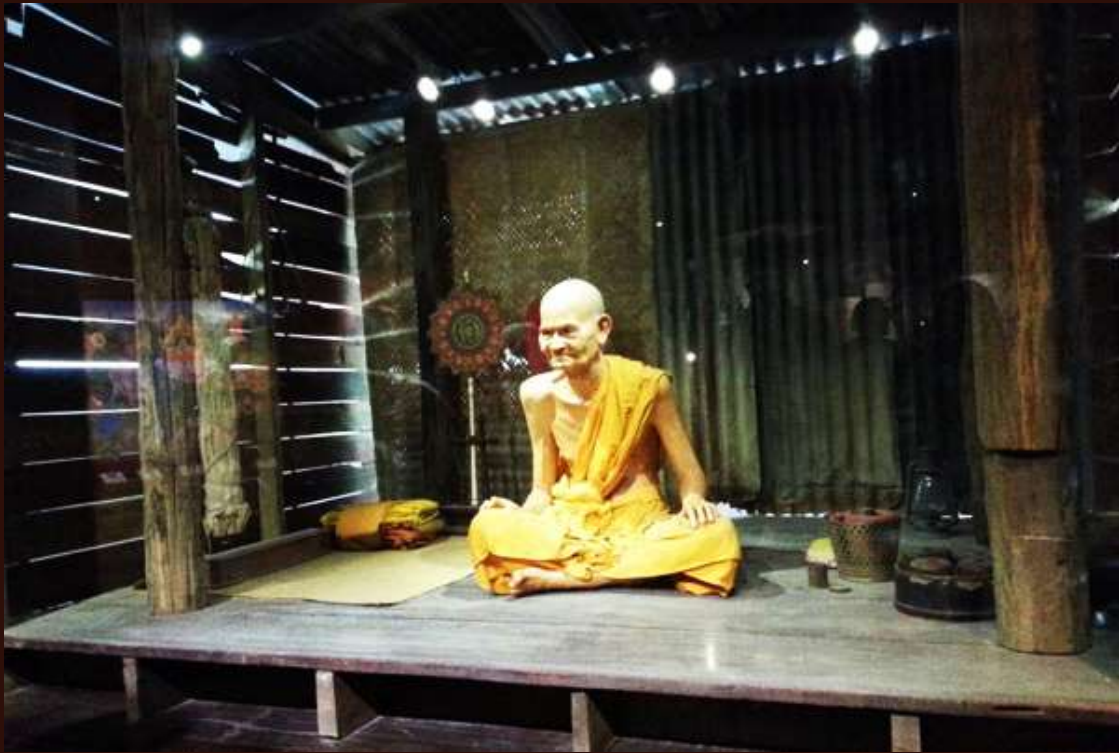
“มันทำกูเป็นหนูถีบจักร เมื่อยแข็งเมื่อยขาไปหมด”

ในเวลาที่มีงานนักขัตฤกษ์ที่วัดหนองโพ หรือที่วัดอื่นๆ ซึ่งเขานิมนต์หลวงพ่อไปเป็นประธานของงาน มักจะมีประชาชนมาขอแป้งขอ น้ำมนต์ น้ำมัน และของขลังต่าง ๆ กันเนืองแน่นมากมาย ที่กัมศิระชะมาให้หลวงพ่อเสกเป่าหัวให้ก็มี ที่ขอให้ถ่มน้ำลายรดหัวไม่น้อย

ผู้เขียนจำได้ว่าเมื่อคราวทำศพหลวงน้ำสมุห์ชุ่ม ที่วัดหนองโพ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.

๒๔๙๑ มีผู้คนมาในงานศพนั้นมากมาย และพากันไปนั่งล้อมหลวงพ่อ ขอ “ของขลัง” บ้าง

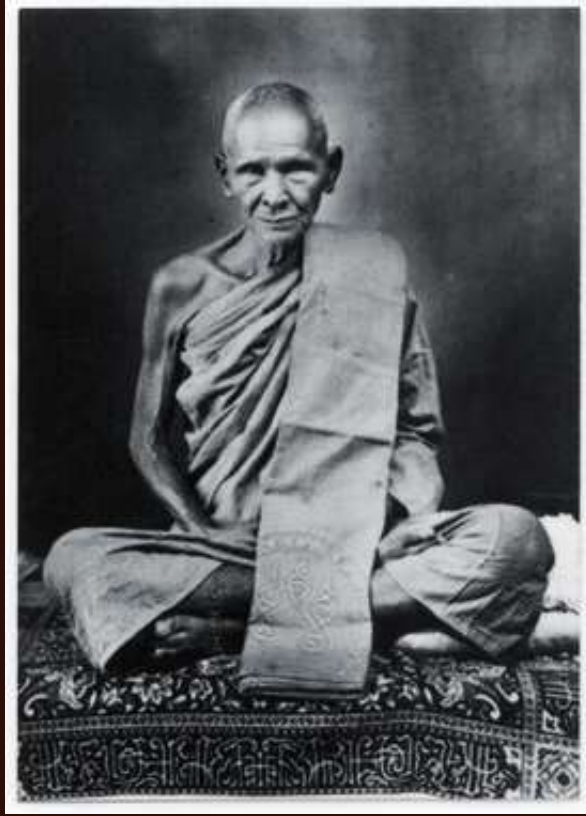
ให้เป่าหัวให้บ้าง ให้ถ่มน้ำลายรดหัวบ้าง ครั้นค่อยเบาบางผู้คน หลวงพ่อก็ให้ศิษย์ช่วยพยุงตัว พาลุกหนีออกมากุฏิของท่าน แล้วมาคุยกับผู้เขียนซึ่งกำลังนั่งคุยกันอยู่ที่ชานหน้ากุฏิอีกหลังหนึ่งและตั้งอยู่ห่างจากกุฏิหลวงพ่อ พอปุอาสนะถวาย หลวงพ่อก็นั่งลงแล้วบ่นว่า “เดี๋ยวคนนั้นให้ถ่มน้ำลายใส่หัว เดี่ยวคนให้เป่าหัว จนคอแห้งผากไม่มีน้ำลายจะถ่ม เล่นเอาจะเป็นลมเสียให้ได้”

แต่พอหลวงพ่อมานั่งคุยอยู่ได้สักประเดี๋ยวก็มีคนตามมาขอให้ทำอย่างนั้นอีก หลวงพ่อก็ทำให้อีก ไม่เห็นแสดงอาการเบื่อหน่ายระอิดระอา

เมื่อพระภิกษุซึ่งเป็นศิษย์รุ่นใหม่ๆ ไปขอเรียนคาถาอาคมกับหลวงพ่อ ท่านก็เมตตาบอกให้แล้วเตือนว่า “เรียนไว้เถอะดี แต่ต่อไปจะคิดถึงตัว” เห็นจะหมายความว่า เมื่อทำว่าได้ขลังขึ้นแล้ว ถูกประชานรบกวนเหมือนอย่าง หลวงพ่อประสบอยู่จนตลอดชีวิตของท่าน

แต่ก็สังเกตเห็นตลอดมาว่า หลวงพ่อทำให้เขาด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส เห็นจะปลงตก ประหนึ่งถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำให้เขาทั่วหน้ากัน เพราะหลวงพ่อเป็นผู้มีอัธยาศัยกว้างขวาง และต้อนรับปฏิสันถารดี โอบอ้อมอารีเหมาะแก่บุคคลและกาลเทศะ ไม่มากไม่น้อย ประกอบกับท่านมีรูปร่างสูงใหญ่ และมีอิริยาบถเป็นสง่า จึงเป็นที่น่าเคารพยำเกรงของคนทั่วไป

กิตติคุณในเรื่อง “วิชาขลัง” ของหลวงพ่อ นั้น เป็นที่เลื่องลือกันแพร่หลายมานานนักหนา มีเรื่องเล่ากันต่างๆ หลากอย่างหลายเรื่อง ถ้าจะจดลงไว้ก็จะเป็นหนังสือเล่มใหญ่ ผู้เขียนเคยได้ยินได้ฟังมาตั้งแต่เป็นเด็ก ครั้นเมื่อมีอายุมากขึ้น คราวหนึ่งเมื่อมีโอกาสจึงกราบเรียนถาม หลวงพ่อตรงๆ ว่า “มีดีจริงอย่างที่เขาสื่อลือกันหรือขอรับ ?” ท่านก็ยิ้มแล้วตอบว่า “เขาพากันเชื่อถือกันอย่างนั้นดี มาขอให้ทำก็ทำให้” ฟังดูเหมือนหลวงพ่อทำให้ตามใจผู้ขอ เมื่อเขาต้องการ ท่านก็ทำให้ ผู้เขียนจึงกราบเรียนต่อไปว่า “คาถาแต่ละบทดูครูบาอาจารย์แต่ก่อน ท่านก็บอกฝอยของท่านไว้ล้วนแต่ดีๆ บางบทก็ใช้ได้หลายอย่างหลายด้าน จะเป็นจริงตามนั้นบ้างไหม ?” หลวงพ่อได้ไปรดชี้แจงอย่างกลางๆ เป็นความสั้นๆ ว่า “ของจริง รู้จริง เห็นจริง ย่อมทำได้จริง” ครั้นผู้เขียนได้ฟังอย่างนี้ ก็ได้กราบเรียนซักถามหลวงพ่อต่อไป แต่หลวงพ่อได้เมตตาบอกคาถาให้จดมา ๗ บท ขอนำมาพิมพ์ไว้ต่อท้ายประวัติของหลวงพ่อนี้

สันโดษ และ พากเพียร

หลวงพ่อมีนิสัยสันโดษ จนบางครั้งเห็นได้ว่ามักน้อย และมีความพากเพียรพยายาม สบง และจีวรที่นุ่งห่มก็นิยมใช้ของเก่า จะได้เห็นหลวงพ่อนุ่งห่มสบงจีวรใหม่ ก็ต่อเมื่อมีผู้ศรัทธา ถวายให้ครองในกิจนิมนต์ หลวงพ่อจึงครองฉลองศรัทธา ถ้าเป็นไตรจีวรแพร ครองแล้ว กลับมาจากที่นิมนต์ก็มอบให้พระภิกษุรูปอื่นไป ข้าวของที่มีผู้ถวาย ถ้ามีประโยชน์แก่ พระภิกษุรูปอื่นๆ หลวงพ่อก็ให้ต่อไป

ของสิ่งใดที่มีผู้ถวายไว้ ถ้ามีใครอยากได้แล้วออกปากขอ หลวงพ่อก็ให้ แต่เมื่อหลวงพ่อบอก ให้แล้ว ผู้ขอต้องเอาไปเลยทีเดียว ถ้ายังไม่เอาไปและทิ้งไว้ หรือฝากไว้กับหลวงพ่อ เมื่อมีใคร มาเห็นในภายหลังและออกปากขออีก หลวงพ่อก็ให้อีก เมื่อผู้ขอภายหลังเอาไปแล้วผู้ขอก่อน มาต่อว่าว่าให้ผมแล้วเหตุใดจึงให้คนอื่นไปเสียอีก หลวงพ่อจะตอบว่า ก็ไม่เห็นเอาไป นี่กว่าไม่ อยากรได้ จึงให้คนที่เขาอยากได้

กุฎิที่มีผู้สร้างถวายดี ๆ มีฝารอบขอบชิด หลวงพ่อก็ไม่ชอบอยู่ ชอบอยู่ในศาลาซึ่งมีแต่ฝา
ลำแพนบังลมในบางด้าน ต่อมาเมื่อหลวงพ่มีอายุล่วงเข้าวัยชรามาแล้ว บรรดาศิษยานุ
ศิษย์จึงช่วยกันรื้อศาลาหลังนั้นไปปลูกไว้ ณ ป่าช้าเผาศพ ทางทิศตะวันออกของวัดหนองโพ
แล้วสร้างกุฎิมี่ฝารอบขอบชิดขึ้นแทนในที่เดิม ถวายให้เป็นที่อยู่ของหลวงพ่อต่อมา จนถึงวัน
มรณภาพ ณ ศาลาหลังที่รื้อไปนั้น เมื่อผู้เขียนเป็นเด็กวัด เคยไปนอนอยู่ปลายตีนเตียงนอน
ปลายเท้าของหลวงพ่อ ครั้นตื่นขึ้นตอนเช้ามีด ราวตี ๔ ตี ๕ ก็เห็นหลวงพ่อจุดเทียนอ่าน
หนังสือคัมภีร์ไบเบิลสนั่นๆ เสมอ เคยสอบถามศิษย์รุ่นเก่าก็เล่าตรงกันว่า เคยเห็นหลวงพ่อดู
ขึ้นจุดเทียนอ่านหนังสือเข้ามิดอย่างนี้ตลอดมา แม้จะไปนอนค้างอ้างแรมในดงในป่า หลวง
พ่อก็จุดเทียนอ่านหนังสือในตอนเช้ามิดเช่นนั้นเป็นนิตย์

ผู้เขียนอยากรู้ว่าหนังสือนั้นเป็นเรื่องอะไร ไม่รู้จนแล้วจนรอด เพราะหลวงพ่อมักจะเอาติดตัว
ไปไหนมาไหนด้วยเสมอ เวลาทำนอยู่ ไม่มีศิษย์คนใดกล้าไปขอดู หรือเรียนถามว่าเป็น

หนังสืออะไร มาจนหลงพอมรณภาพแล้ว เมื่อผู้เขียนขึ้นไปนมัสการศพหลงพ่อก็ให้คันดูปรากฏว่าเป็นหนังสือปฤศนาธรรม จำนวนเก่ามาก คัมภีร์หนึ่งมี ๖๒ ลาน เรียกว่า มุลกัมมัฎฐานและทางวิปัสสนา อีกคัมภีร์หนึ่ง มี ๑๖ ลาน เรียกว่า พระอภิธรรม ภายในตลอดอายุของหลงพ่อก็เห็นจะอ่านคัมภีร์ทั้งสองนั้นตั้งหลายพันครั้ง

ชอบเลี้ยงสัตว์พาหนะ

หลงพ่ชอบเลี้ยงสัตว์พาหนะ ตอนแรกๆ ได้เลี้ยงวัวขึ้นไว้ฝูงใหญ่ แล้วภายหลังได้ยกให้นายต่วน คงหาญ ผู้เป็นหลานชายไป สัตว์ที่ชอบเลี้ยงเป็นประจำก็คือ ช้างและม้า เรื่องเลี้ยงช้างนั้นมิใช่แต่ชอบเลี้ยงอย่างว่าพ่มีช้างเท่านั้น หลงพ่ได้ศึกษาวิชาการช้างจนถึงร่วมกับหมอช้างไปโพนจับช้างป่าด้วย หลงพ่เคยมีช้างหลายเชือก ทั้งช้างงาและช้างสีกอ ตายแล้วก็หาเลี้ยงไว้ใหม่ แม้จนเวลามรณภาพก็ยังมีอยู่อีก ๓ เชือก แต่ได้ยกมอบให้เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้คนไว้แล้วก่อนท่านถึงมรณภาพ

สัตว์พาหนะที่หลงพ่ชอบเลี้ยงไว้ก็เพื่อใช้เป็นพาหนะสำหรับบรรทุกและลากเข็นสัมภาระในการก่อสร้างถาวรวัตถุ และใช้ในการมหกรรมเครื่องบันเทิงของชาวบ้านในท้องถิ่นด้วย ดังจะเห็นได้ในเมื่ออ่านประวัติของหลงพ่ต่อไป

แม้หลงพ่จะชอบเลี้ยงช้างก็จริง แต่ก่อนไม่เคยเห็นท่านขี่ช้าง มาขี่ตอนหลังเมื่ออายุหลงพ่ล่วงเข้าวัยชรามากแล้ว แต่ก่อนหลงพ่ชอบเดินและเดินทนเดินเร็วเสียด้วย

เรื่องเดินของหลวงพ่อนี้บรรดาศิษย์ตั้งแต่รุ่นก่อนๆ มาจนถึงรุ่นหลังๆ ที่เคยติดตามหลวงพ่อต่างระอาและเกรงกลัวไปตาม ๆ กันบางคนเดินทางไปกับหลวงพ่อครั้งเดียวก็เข็ด เพราะหลวงพ่อเดินตั้งครึ่งวันค่อนวัน ไม่หยุดพักและเดินเร็ว สังเกตดูก็เห็นก้าวช้า ๆ จังหวะก้าวเนิบ ๆ คล้ายกับช้างเดิน แต่คนอื่นต้องรีบสาวเท้าตาม

ผู้เขียนเองเมื่อเป็นเด็กเคยสะพายย่ามตามหลัง ถึงกับต้องวิ่งเหยาะ และถ้ามีแว่พลอเหม่อดูอะไรเสียบ้างก็ทิ้งจังหวะไกลจนถึงต้องวิ่งตามให้ทันเป็นคราว ๆ

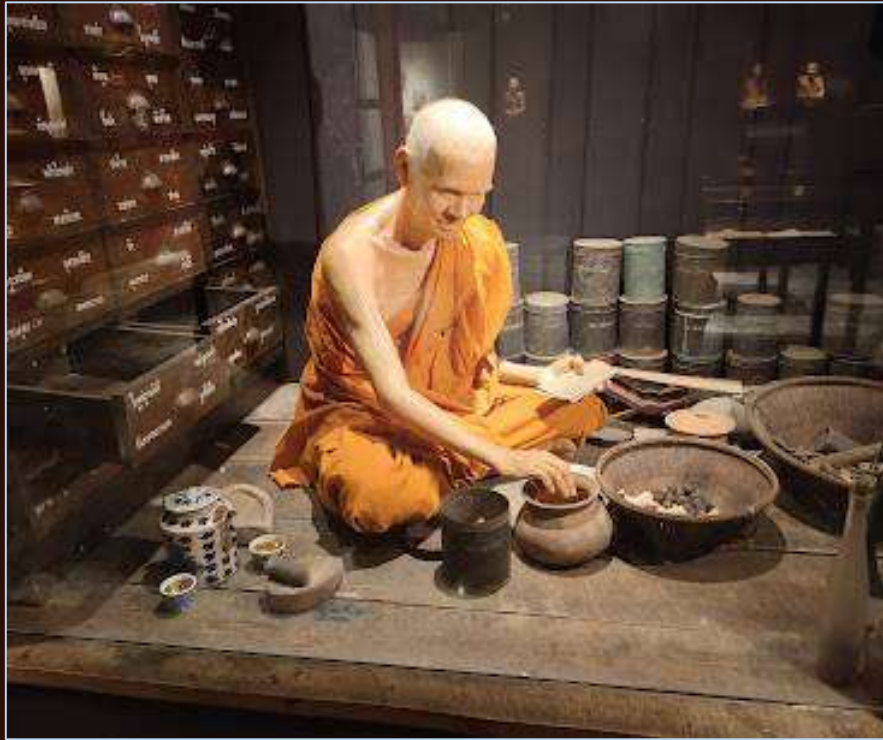
เรื่องเดินทน ไม่หยุดพักของหลวงพ่อนั้น ถึงกับเคยมีศิษย์บางคนติดตามไปด้วยต้องออกอุบายเก็บหญ้าฟุ้งขี้ตามข้างทาง เดินตามไปพลาง แล้วเอาหญ้าฟุ้งขี้ขว้างให้ติดจีวรของหลวงพ่อ

ไปพลาจ จนเห็นว่าหญ้าติดจิวรมากแล้ว พอถึงที่มีร่มไม้ก็ออกอุบายเรียนขึ้นว่า “หลวงพ่อกครับ หญ้าติดจิวรเต็มไปหมดแล้ว หยุดพัก เก็บหญ้าออกกันเสียทีเถอะ” จึงเป็นอันได้หยุดพักกันครั้งหนึ่ง

ขอบคั่นคว่ำทดลอง

หลวงพ่อกมีนิสัยชอบศึกษาและคั่นคว่ำทดลอง การคั่นคว่ำทดลองของหลวงพ่อกนั้นมีหลายเรื่อง ขอนำมาเล่าแต่บางเรื่อง เช่นคราวหนึ่งได้ประดิษฐ์สร้างเกวียนให้เดินได้เองโดยไม่ต้องใช้แรงวัวหรือแรงควายเทียมลาก เรียกของท่านว่าเกวียนโยก เมื่อสร้างขึ้นแล้วก็โยกให้เดินได้คล่องแคล่วดี แต่เดินได้แต่รุดหน้า เลี้ยวไม่ได้ จะได้พยายามแก้ไขอย่างไรอีกหรือเปล่าไม่ทราบได้ แต่ไม่ซำก็เลิกไป

ตามปรกติชาวบ้านเขาสร้างเกวียนวัวเกวียนควายใช้กัน แต่หลวงพ่อกสร้างเกวียนข้างคือใช้ข้างเทียมลาก แต่เกวียนข้างที่หลวงพ่อกสร้างขึ้นครั้งแรกนั้น ไม่สำเร็จประโยชน์ดังประสงค์ เพราะเมื่อบรรทุกแล้ว พื้นดินทานน้ำหนักไม่ได้ กงล้อจมลงไปในพื้นที่ดิน ต่อมาก็เลิก ครั้นมาเมื่อสมัยเริ่มแรกนิยมใช้รถยนต์บรรทุกกันตามหัวเมือง หลวงพ่อกก็ซื้อรถยนต์ไปใช้ แต่รถยนต์สมัยนั้นแล่นไปได้แต่ตามทางเกวียนที่เรียบๆ เมื่อแล่นไปตามท้องนา ซึ่งมีคั่นนาและมีหัวขี้แต่หรือในท้องที่ขรุขระ ก็แล่นไม่ได้ ต้องมีคนคอยบุกเบิกทาง เอาจอบสับเอาเสียมแชะและเอาขวานคอยฟันคอยกรานต้นไม้กิ่งไม้ตามทางที่รถยนต์จะผ่านไป ไม่ซำหลวงพ่อกก็เบื่อ ต่อมาก็เลิก แล้วหันกลับไปนิยมเลี้ยงข้างอย่างเดิม และคราวนี้ได้ประดิษฐ์สร้างเกวียนข้างขึ้นใหม่

แก้ไขจนใช้บรรทุกลากเข็นได้ประโยชน์ดีมากได้ใช้สำหรับเข็นลากไม้เสาและสัมภาระอื่นๆ ในการสร้างวัดขึ้นวัดหนึ่งเรียกว่า วัดหนองหลวง เพราะสร้างขึ้น ณ ที่ริมหนองน้ำชื่อนั้น นอกจากค้นคว้าในทางประดิษฐ์แล้ว ตำรับตำราที่ครูบาอาจารย์ทำไว้แต่ก่อน ๆ บางอย่าง หลวงพ่อก็นำมาทดลองด้วย เช่นวิชาเล่นแร่ คือทำแร่ตะกั่วให้เป็นเงินและทำเงินให้เป็นทอง บรรดาลูกศิษย์รุ่นเก่าเล่าให้ฟังว่า หลวงพ่อพยายามทดลองค้นคว้าวิชาทำเงินให้เป็นทองอยู่ หลายปี โดยมีลูกศิษย์เป็นลูกมือช่วยเผาถ่าน ช่วยสูบไฟและอื่นๆ แต่ตอนผสมส่วนของธาตุ โลหะและผสมยาช้ดนั้น เล่ากันว่าหลวงพ่อดังต้องทำเอง

บรรดาศิษย์รุ่นเก่าเหล่านั้นเล่าตรงกันว่าหลวงพ่อยุ่พยายามทำเงินให้เป็นทองคำจนได้ ศิษย์รุ่นใหญ่ระบุน ทองที่หลวงพ่อดังทำได้และมอบให้กับศิษย์บางคน ซึ่งศิษย์ผู้นั้นได้อำนาจไปทำ เครื่องประดับให้ลูกหลานสวมใส่อยู่ต่อมา

เรื่องที่จะเลิกทำทองนั้น เล่ากันมาว่า วันหนึ่งหลวงพ่อดลึงเงินให้เป็นทอง นักกราวสัก ๑ บาท พอหลอมเสร็จเทออกจากเบ้าทิ้งไว้ให้เย็น เอาขึ้นทิ้งแล้วก็เอาซ้อนตีแผ่ออกเป็นแผ่นบาง แล้วก็เอาลงหลอมดูใหม่แล้วก็เอามาตีแผ่ดูอีก เข้าใจว่า หลวงพ่อคงตรวจตราพิจารณาดูว่าจะเป็นทองคำได้จริงหรือไม่ แล้วก็เอาลงเบ้าหลอมดูอีกและเทออกจากเบ้าทิ้งไว้ให้เย็นเป็นก้อนค่อนข้างกลม แล้วหลวงพ่อก็หยุดไปนั่งพักเฉยอยู่บนอาสนะเป็นเชิงตริกตรอง ไม่พูดจาว่าอะไร บรรดาศิษย์ต่างก็หิบบมาดูกันคนละทีสองทีแล้วคนนั้นก็ขอ คนนี้ก็ขอ สักครูหลวงพ่อก็ลุกเดินมาหิบบทองก้อนนั้นขึ้นไปถือกำไว้ในอุ้งมือแล้วก็เอามือไขว้หลังเดินไปบนคันสระลูกใหญ่ในวัดหนองโพ เอามือที่ถือก้อนทองเดาะเล่นกับอุ้งมือ ๒ - ๓ ครั้ง แล้วก็ขว้างก้อนทองนั้นลงสระน้ำไป พอเดินกลับมาถึงที่ถลุงทอง หลวงพ่อก็หิบบ้อนทุบเตา ทุบเบ้าถลุงแตกหมด แล้วก็เลิกเล่นเลิกทำแต่วันนั้นมา

รับสมณศักดิ์

ต่อมาในรัชกาลที่ ๖ เมื่อพระครูพยุหานุศาสน์ (สีหิ) วัดบ้านบน เจ้าคณะแขวงอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มรณภาพลง เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ “ให้เจ้าอธิการเดิม วัดหนองโพ เป็นพระครูนิวาสธรรมขันธ์ รองเจ้าคณะแขวงเมืองนครสวรรค์” (๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เนื่องในงานเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ ๖ เวลานั้นหลวงพ่อก็มีอายุได้ ๕๕ ปี

---

(๓) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๑ น ๒๓๔๒ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เดียวนี้เรียกเจ้าคณะแขวงว่า เจ้าคณะอำเภอ

และมีพรรษา ๓๔ พรรษา ทั้งนี้ย่อมนำความปีติมาให้แก่บรรดาศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่เป็นอันมาก แต่ก็ยังพากันเรียกท่านด้วยความเคารพนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลังว่าหลวงพ่อ อย่างนั้น เว้นแต่ศิษย์รุ่นผู้ใหญ่ จึงมักใช้สรรพนามเรียกหลวงพ่ว่า “ท่าน” ส่วนประชาชนทั่วไปนั้นคงรู้จักกันแพร่หลาย โดยนามว่า “หลวงพ่เดิม”

ต่อมาทางการคณะสงฆ์ได้แต่งตั้งหลวงพ่เป็นเจ้าคณะแขวงอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ และหลวงพ่ได้รับตราตั้งเป็นพระอุปัชฌายะ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ หลวงพ่ก็ได้ปฏิบัติศาสนกิจในหน้าที่นั้นมาด้วยความเรียบร้อยตลอดเวลากว่า ๒๐ ปี เมื่อท่านล่วงเข้าวัยชรามาแล้ว ทางการคณะสงฆ์จึงได้เลื่อนหลวงพ่ขึ้นเป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์

สร้างถาวรวัตถุในวัด

หลวงพ่มีนิสัยและมีฝีมือในการสร้าง ซึ่งหลวงพ่ได้ก่อสร้างสิ่งที่เป็นถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนา และที่เป็นสาธารณประโยชน์อื่นๆ ไว้มากมาย เมื่ออุปสมบทแล้วมาอยู่จำพรรษาในวัดหนองโพ ในพรรษาแรก ๆ นั้น หลวงพ่ก็เริ่มสร้าง ศาลาการเปรียญขึ้นในวัดหนองโพ แล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔ หลวงพ่ก็ปฏิสังขรณ์แก้ไขขยายขึ้นจากหลังที่หลวงพ่สร้างไว้แต่ก่อนนั้นอีก

ก่อนหน้านั้น เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๓๕ หลวงพ่ได้สร้างกุฏิขึ้นใหม่ในวัดหลังหนึ่งเป็นกุฏิหลังแรกที่ใช้ฝาไม้กระดาน และซื้อมาจากบ้านบางไก่อเถื่อน (ตำบลบ้านตลุก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท) เมื่อสร้างศาลาและกุฏิขึ้นใหม่ในวัดหนองโพครั้งนั้นบรรดาท่านผู้เฒ่าผู้แก่ ปู่ย่าตายายของชาวบ้านหนองโพซึ่งมีชีวิตรอยู่ในสมัยนั้น ต่างออกปากชมกันว่า

ศาลาการเปรียญที่หลวงพ่อสั่งสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔

“ท่านองค์นี้ไม่ใช่ใครอื่นแล้ว คือ หลวงพ่อเฒ่าเจ้าของวัดของท่านมาเกิด” นอกจากศาลาการเปรียญและหมู่กุฏิ หลวงพ่อได้ร่วมกับทายกทายิกาชาวบ้าน สร้างโรงอุโบสถขึ้นในที่โรงอุโบสถเดิม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ และในคราวเดียวกันได้สร้างพระเจดีย์ ๓ องค์ มีกำแพงแก้วล้อมรอบไว้ตรงหน้าโรงพระอุโบสถด้วย นิสสัยชอบก่อสร้างของหลวงพ่อนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นชีวิตจิตใจของหลวงพ่อติดต่อมาจนตลอดชีวิตโดยเหตุที่วัดวาอารามตามท้องถิ่นในสมัยนั้น มักมีแต่กุฏิสงฆ์และมีแต่ศาลาติน คือใช้พื้นดินนั่นเองเป็นพื้นศาลา หลังคาก็มุงแฝก ไม่มีโบสถ์ หลวงพ่อจึงสร้างศาลาการเปรียญ เป็นศาลายกพื้น หลังคามุงกระเบื้อง และสร้างโรงอุโบสถก่ออิฐถือปูนและคอนกรีต ขึ้นเป็นถาวรวัตถุของวัด

โบสถ์และศาลาการเปรียญที่หลวงพ่อสั่งสร้างขึ้น มักจะกว้างขวางใหญ่โตสำหรับท้องถิ่น จึงต้องใช้เงินทองและสิ่งของเครื่องใช้ในการก่อสร้างมาก วัตถุปัจจัยหรือเงินทองที่มีผู้ถวายหลวงพ่อนั้นเนื่องในกนิมณฑ์ก็ดี หรือถวายด้วยมีศรัทธาเลื่อมใสในตัวหลวงพ่อก็ดี หลวงพ่อก็ได้เก็บสะสมไว้ หากแต่ได้ใช้จ่ายไปในการทำสาธารณประโยชน์และใช้เป็นทุนรอนในการก่อสร้างถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนาและสถานศึกษาเล่าเรียน จนหมดสิ้น

อุโบสถที่หลวงพ่อสรางเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘

เห็นจะเป็นเพราะเหตุนี้ และเนื่องจากกิตติคุณทางวิทยาาคมของหลวงพ่อด้วย จึงมักมีพวก ทายกทายิกาช่วยกันเรียไรรวบรวมทุนถวายให้หลวงพ่อทำการก่อสร้างอยู่เนือง ๆ วัดใน ตำบลใดต้องการจะสร้างหรือปฏิสังขรณ์โบสถ์วิหารหรือศาลาการเปรียญ ขึ้นเป็นถาวรวัตถุใน วัด หรือเริ่มก่อสร้างปฏิสังขรณ์กันไว้แล้ว แต่ทำไม่เสร็จ เพราะขาดช่างและขาดทุนรอน ชาวบ้านสมภารวัดในตำบลนั้นๆ ก็มักพากันมานิมนต์หลวงพ่อ ให้ไปช่วยอำนวยการสร้าง หรือไปเป็นประธานในงานก่อสร้างปฏิสังขรณ์ หลวงพ่อก็ยินดีไปตามคำนิมนต์ และมีใช้แต่จะ ไปบงการให้คนอื่นทำเท่านั้น แต่หลวงพ่อได้ลงมือทำด้วยตนเองด้วย เช่น ถ้าเป็นเครื่องไม้ก็ ลงมือกะตัวไม้ และถากไม้ฟันไม้ เลื่อยไม้ ด้วยตนเอง ถ้าเป็นเครื่องปูน ก็ลงมือตัดและผูก เหล็กโครงร่าง และผสมทรายผสมปูนเทหล่อด้วยตนเอง จนเป็นเหตุให้คนอื่นนั่งเฉยอยู่ไม่ได้ ทั้งชาวบ้านและชาววัดต่างก็พากันลงมือทำงานช่วยหลวงพ่อ บางรายหลวงพ่อก็ทำตั้งแต่ตัด ไม้ ชักลาก ทำอิฐและเผาอิฐ เผาปูนมาทีเดียว ยิ่งเป็นการก่อสร้างในบ้านป่าขาดอนซึ่ง ห่างไกลเส้นทางคมนาคม กำลังผู้คนและพาหนะก็เป็นของจำเป็นยิ่งนัก แต่หลวงพ่อก็ จัดสร้างให้สำเร็จจนได้

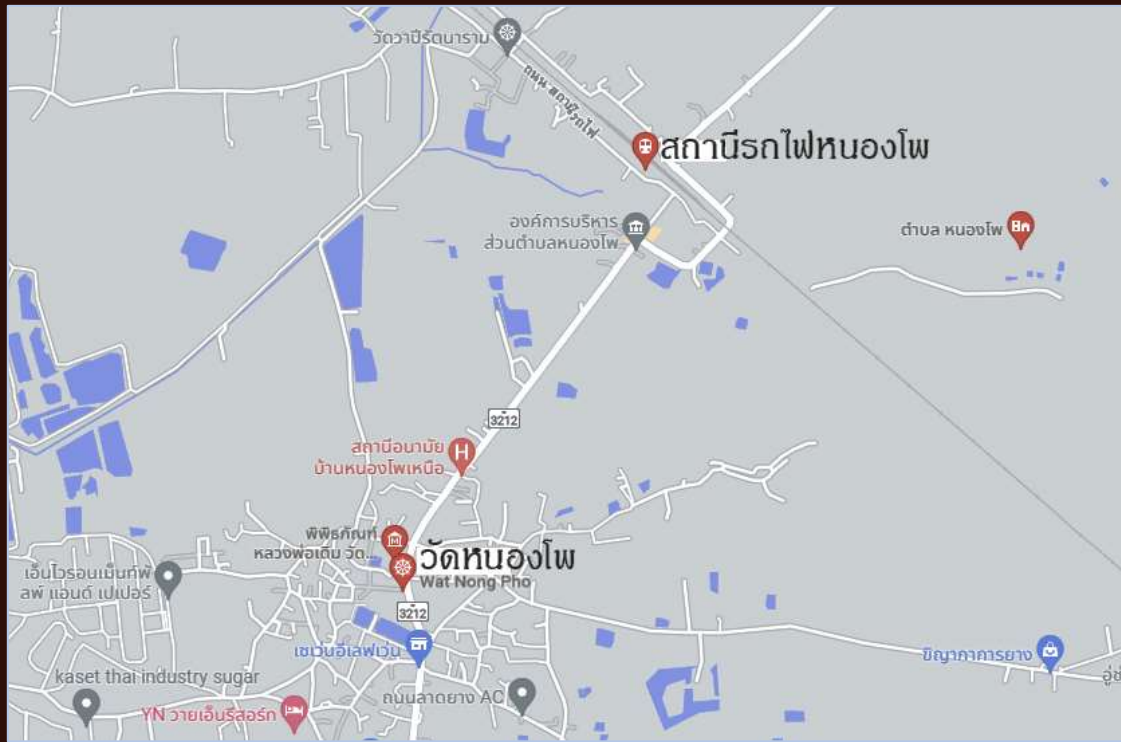
คิดดูก็เป็นของน่าประหลาด ดูหลวงพ่อช่างมือถนัดในการก่อสร้างเสียจริง ๆ โบสถ์วิหาร หรือศาลาการเปรียญ ที่หลวงพ่อไปอำนวยการก่อสร้างปฏิสังขรณ์ หรือไปเป็นประธานใน งานก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์นั้นๆ ย่อมสำเร็จเรียบร้อยทุกแห่ง ทุนรอนที่ขาดอยู่มากน้อย เท่าใด ก็มักมีผู้ศรัทธาบริจาคถวายให้จนครบ หรือบางแห่งบางรายก็เกินกว่าจำนวนที่ ต้องการเสียอีก เมื่อเห็นมีคนชอบเอาเงินทองมาถวายหลวงพ่อเนือง ๆ และบางรายก็ถวายไว้ มาก ๆ เสียด้วย

ผู้เขียนเคยกราบเรียนถามว่า “หลวงพ่อกำลังทำอะไรจึงมีคนชอบนำเงินมาถวายเนื่อง ๆ ?” หลวงพ่อก็อยิ้มแล้วตอบว่า “ก็เราไม่เอานะสิ เขาจึงชอบให้ ถ้าเราอยากได้ใครเขาจะให้” บรรดาศิษย์รุ่นเก่า ซึ่งเคยติดลอยห้อยตามหลวงพ่อกันมาหลายสิบปี เช่น นายยิ้ม ศรีเดช มรรคนายกวัดหนองโพ ซึ่งเวลานั้นมีอายุกว่า ๘๐ ปี (บัดนี้ล่วงลับไปแล้ว) เคยปรารภว่า “เงินทองสัมผัสแต่เพียงตาของหลวงพ่อ ไม่กระทบเข้าไปถึงใจ” เงินทองที่มีผู้ถวายมากมายเท่าใดหลวงพ่อก็อใช้จ่ายไปในการก่อสร้างและทำสิ่งสาธารณประโยชน์ หมดสิ้น

สิ่งก่อสร้างที่หลวงพ่อก่อสร้างหรือเป็นประธานในการก่อสร้าง และมีถาวรวัตถุเป็นพยานให้เห็นมากมายหลายแห่ง จนหลวงพ่อก็อำนาจสถานที่และลำดับรายการไม่ได้ นอกจากจะมีใครถามขึ้น บางทีหลวงพ่อก็นึกได้สิ่งก่อสร้างและถาวรวัตถุที่หลวงพ่อก่อสร้างขึ้นนี้ เห็นได้ว่าหลวงพ่อก่อสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นแก่ท้องถิ่นเหล่านั้น ทำให้ชาวบ้านในตำบลนั้น ๆ อยู่เป็นหลักเป็นแหล่ง และมีถาวรวัตถุเป็นหลักฐานของหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นพยานยืนยันมั่นคงไปชั่วกาลนาน

ปรับปรุงบ้านและวัดหนองโพ

หลวงพ่อก็คงจะได้คิดที่จะปรับปรุงฟื้นฟูสภาพและความเป็นอยู่ของชาวบ้านและวัดหนองโพมานานอย่างน้อยก็ตั้งแต่เริ่มอุปสมบท ดังจะเห็นได้ในตอนต้น ซึ่งพออุปสมบทแล้ว หลวงพ่อก็อเริ่มสร้างศาลาการเปรียญ และต่อมาก็สร้างกุฏิฝาไม้กระดานขึ้น เมื่อปีมะโรง พ ค ๒๔๓๕ ตรงที่ซึ่งเป็นบริเวณกุฏิสมาจารในบัดนี้

ท่านผู้อ่านย่อมจะทราบได้ดีว่าบ้านและวัดหนองโพตั้งอยู่ในที่ดอนและห่างจากลำน้ำเจ้าพระยา ในฤดูฝนได้อาศัยน้ำฝนที่ตกข้างอยู่ แต่ในฤดูแล้งมักจะกันดารน้ำแทบทุกปี ถ้าปีใดฝนตกลงไปจนถึงปลายเดือน ๖ เดือน ๗ ก็อดน้ำ หลวงพ่อได้ขุดขยายสระน้ำในวัดให้ลึกและกว้างขึ้น แต่ประชาชนชาวบ้านก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น หลวงพ่อจึงพยายามขยายสระน้ำให้ลึกและใหญ่กว้างอีกหลายครั้ง

อีกอย่างหนึ่ง โดยเหตุที่แต่เดิมมา บ้านหนองโพตั้งอยู่ห่างไกลจากเส้นทางคมนาคม อันจะนำเอาความเจริญแบบต่าง ๆ มาสู่ท้องถิ่น ความเจริญแบบใหม่จึงเดินทางเข้ามาไม่ค่อยถึง หมู่บ้าน และเป็นไปอย่างเชื่องช้ามาก แม้เมื่อมีทางรถไฟสายเหนือผ่านไป และตั้งสถานีรถไฟหนองโพ (๔) ณ ตำบลนั้น ก็คงห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๑ กิโลเมตร

---

(๔) สถานีหนองโพ ตั้งอยู่หลักกิโลเมตรที่ ๒๑๑ จากกรุงเทพฯ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

แม้กระนั้น ก็ด้วยบารมีของหลวงพ่อก็ทำให้มีผู้คนในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ห่างไกล อุตสาหะ
ทรमानกายไปมาหาสู่หลวงพ่อกันถึงวัดเนือง ๆ เจ้านายที่เคยเสด็จไปหาหลวงพ่อกันก็มิ
อาทิเช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
อลงกต กรมหมื่นอดิศรอุดมศักดิ์ องคมนตรี ซึ่งเสด็จล่องลับไปแล้ว

ต่อมาหลวงพ่อก็ได้พยายามสร้างถนนจากที่ตั้งสถานีรถไฟตัดตรงเข้าไปในหมู่บ้าน เมื่อตัดสร้าง
ถนนตอนแรกนั้น ถ้ายืนอยู่ที่สถานีหนองโพนจะมองไปเห็นโบสถ์ในวัดหนองโพนตั้งอยู่ลิบ ๆ
และเมื่อยืนอยู่ที่ลานหน้าโบสถ์ในวัดก็มองเห็นโรงสถานีรถไฟบ้านหนองโพนได้เช่นกัน ทำให้
การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านกับรถไฟสะดวกสบายเป็นอันมาก แต่ถนนที่หลวงพ่อก่อสร้างขึ้นไว้
นั้น เป็นแต่ขุดคูพูนดินให้มันขึ้นเป็นทางเดิน มิได้ลงหินลาดบดโรยลูกรัง เช่น ถนนที่สร้างกัน

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอลองกต กรมหมื่นอดิศรอุดมศักดิ์ องคมนตรี

ในสมัยนี้ และขาดการซ่อมแซมในระยะติดต่อกันมา เมื่อใช้มาหลายปีถูกน้ำฝนเซาะบ้าง สัตว์พาหนะเดินบ้าง ภายหลังเป็นถนนที่ขาดเป็นตอน ๆ และบางตอนก็มีต้นไม้ขึ้นจนเติบโตบังทิวทัศน์ที่จะมองเห็นกันได้ระหว่างตัวสถานีรถไฟกับวัดเช่นแต่ก่อน หลวงพ่อได้ดำริที่จะซ่อมแซมถนนสายนี้เป็นทางคมนาคมที่ดี และสะดวกสบายแก่การสัญจรไปมา แต่เนื่องจากมีภาระในงานก่อสร้างอย่างอื่น จึงมีทันได้ลงมือทำก็มาถึงแก่มรณภาพไปเสียก่อน ปัญหาเรื่องถนนสายนี้จึงยังคงค้างมาจนถึงสมัยหลวงพ่อน้อย (พระครูนิพนธ์ธรรมคุด) เป็นเจ้าอาวาสวัดหนองโพ และดำเนินงานพัฒนาโดยการร่วมมือเริ่มของบรรดาลูกชาวบ้านหนองโพ ติดต่อชักจูงทางการให้ตัดถนนแยกจากทางหลวงสายเอเชีย ณ จุดใกล้กิโลเมตรที่ ๑๙๐ - ๑๙๑ ผ่านเข้าไปถึงหมู่บ้านหนองโพ และเลยไปถึงสถานีรถไฟหนองโพแล้ว (ดู - หน้า ๔๖)

หลวงพ่อน้อย เตชปัญโญ (พระครูนิพนธ์ธรรมคุด)

จัดการศึกษา

เมื่อนึกถึงสภาพของบ้านและวัดหนองโพแต่เดิมซึ่งเคยเป็นบ้านป่าเขาดอนและตั้งอยู่ห่างไกลความเจริญ แต่ที่มามีความเจริญก้าวหน้าเทียบทันกับตำบลบ้านใกล้เคียงซึ่งอยู่ในเส้นทางคมนาคมเช่นที่เป็นอยู่ ก็อาจกล่าวได้โดยไม่ผิดพลาดว่า เจริญมาด้วยบารมีของหลวงพ่อ หลวงพ่อได้พยายามปรับปรุงสภาพของวัดและบ้านหนองโพให้ได้รับความเจริญอย่างใหม่ โดยจัดสร้างโรงเรียนขึ้นในวัด และหาครูมาสอนเป็นประจำ ทำนองโรงเรียนเทศบาลเดี๋ยวนี้

หลวงพ่อก็เป็นคนจัดหาเงินเดือนค่าสอนให้แก่ครูเอง โรงเรียนหลังแรกสร้างขึ้นในลานวัด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของวัด ครูที่สอนชุดแรกก็มี พระปลัดห้วง อนุวัตร (เป็นชาวบ้านเขาพนมรอก อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ภายหลังลาสิกขาแล้วกลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิม)^(๕) เป็นหัวหน้ามีครูเพ็ชร ครูคง และครูเกษม เป็นครูผู้ช่วย ต่อมา คือ ครู สวัสดิ์ (มักเป็นลมบ้าหมูบ่อย ๆ)

เมื่อมีนักเรียนมากขึ้นหลวงพ่อก็สร้างตัวโรงเรียนขึ้นใหม่ ตั้งอยู่ระหว่างโบสถ์และสระน้ำลูกเหวี่ยง (สระบัว) ครูที่สอนโรงเรียนในระยะนี้ก็มี ครูนิ่ม ขวัญเมือง และ ครูถมยา พวงสมบัติ ส่วนตัวโรงเรียนหลังเก่า ก็ย้ายมาปลูกเป็นหลังคาของร้านใส่บาตรสำหรับชาวบ้านมาร่วมตักบาตรทำบุญในวัด ภายหลังได้รื้อออกไปแล้ว

---

(๕) ปลัดห้วง เป็นพี่ชายพระครูนิพนธ์ธรรมคุด (คล้าย คำประกอบ) เจ้าคณะอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

โครงโรงเรียนวัดหนองโพหลังแรก สร้าง พ.ศ. ๒๔๕๑

ครั้งต่อมาทางการจัดตั้งเป็นโรงเรียนประชาบาลประจำตำบลหนองโพขึ้น หลวงพ่อได้สร้างตัวโรงเรียนให้ใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของวัด พร้อมทั้งได้สร้างบ้านพักให้พวกครู ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของวัดอีกด้วย แล้วต่อมาได้ย้ายโรงเรียนไปตั้งทางตะวันออกของวัด ปัจจุบันเรียกชื่อว่า โรงเรียนวัดหนองโพนิวาสาอนุสรณ์ เพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงหลวงพ่อเดิม (พระครูนิวาสาธรรมขันธุ์)

แสดงที่ตั้งโรงเรียนวัดหนองโพ (นิวาสาอนุสรณ์)

จัดการศึกษาด้านศิลป

เมื่อหลวงพ่อตั่งโรงเรียนสำหรับให้กุลบุตรกุลธิดาได้เล่าเรียนหนังสือกันในตอนแรกๆ นั้น หลวงพ่อก็หาวิธีให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนความรู้อย่างอื่นด้วย เช่น สร้างสำนักขึ้นสอนดนตรี-ปี่พาทย์ คราวแรกหลวงพ่อก็เป็นแต่ทดลองโดยเข้าหุ้นส่วนกับนายนิลไปซื้อเครื่องปี่พาทย์ มาแล้วหาคนไปให้นายนิลช่วยฝึกหัด แต่นายนิลจะทำไม่สำเร็จอย่างไรไม่ทราบ หลวงพ่อก็ย้ายมาร่วมมือกับนายพวง แต่ในตอนนั้นยังคงให้หัดและสอนกันในบ้าน ภายหลังย้ายมาตั้งฝึกสอนในวัดแล้ว จ้างครูมาสอนประจำ ตั้งวงยี่เกขึ้นหาคนมาหัดเป็นประจำ และครูหัดยี่เกคนแรก คือ ครูปูน เป็นคนชาวบ้านพยุหะแด่น เป็นครูควบคุมและฝึกรำ ส่วนแง่คิดในการเล่นการแสดงเป็นของหลวงพ่อ ศิษย์หัดยี่เกรุ่นแรกครั้งนั้นต่างก็ล้มหายตายจากไปนานแล้ว ครูยี่เกคนต่อมาก็คือ ครูโชติ แล้วมาครูวิง และต่อมาก็คือ ครูทองคำ (นิ้วด้วน) ได้ตั้งแตรววงขึ้นคราวหนึ่ง มีครูบุญเหลือเป็นผู้หัด แต่มีซำก็เลิกเสียเพราะครูบุญเหลือลาออกไปและหาครูคนอื่นมาสอนสืบทอดไม่ได้

ภายหลังได้สร้างเรือนให้พวกปี่พาทย์อยู่เป็นประจำเรียกกันว่า “โรงปี่พาทย์” ตั้งอยู่ริมรั้ววัดทิศเหนือ ครูปี่พาทย์คนแรกก็คือ ครูอ้อย แล้วต่อมาก็คือครูพุ่ม (เรียกกันว่าพุ่มหน้าดำ หรือพุ่มทศกัณฐ์) ต่อมาครูแย้ม (ตาบอดทั้งสองข้าง) เครื่องปี่พาทย์หลวงพ่อก็สร้างเอง เว้นแต่เครื่องโลหะ เช่น ฆ้องโหม่งและฆ้องวง ส่วนระนาดทั้งไม้ทั้งเหล็กและกลองนั้น หลวงพ่อลงมือทำเอง เหลาลูกกระนาดไม้และลูกกระนาดเหล็กเอง โดยมีพวกพระภิกษุในวัดซึ่งเป็นศิษย์เป็นผู้ช่วย สามารถทำได้ประณีตประกับรางเหลี่ยมมุกและเหลี่ยมโลหะได้งดงาม

กลองก็ชุดและกลึงเอง ชิงหน้าขึ้นกลองเอง ตอกหมุดเอง หมุดกลองนั้นใช้ทำด้วยกระดุกควาย กระดุกช้าง หรือแก่นไม้แสมสาร เมื่อผู้เขียนเป็นเด็กวัดก็ได้เคยเป็นลูกมือศิลปกรรมด้านนี้ของหลวงพ่อด้วย

วัดหนองโพซึ่งเคยเป็นสำนักศึกษาตามแบบโบราณมาแต่สมัยหลวงพ่อเฒ่า และนับแต่หลวงพ่อเฒ่าได้ล่วงลับไปแล้ว ก็เสื่อมโทรมลงโดยลำดับ ครั้นต่อมาถึงสมัยหลวงพ่อดีม ท่านได้พยายามปรับปรุงการศึกษาของวัดและความเป็นไปของหมู่บ้านขึ้นใหม่ ในระยะเมื่อราว ๘๐ - ๑๐๐ ปีมาแล้วนี้ วัดหนองโพจึงกลับเป็นสำนักศึกษาศิลปวิทยาการที่สำคัญขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง พวกเด็กในบ้านหนองโพและตลอดไปถึงตำบลอื่นๆ ใครอยากเรียนหนังสือก็มาเข้าโรงเรียน ใครอยากหัดปีพาทย์ระนาดซ้อง ก็ไปหัดปีพาทย์ระนาดซ้อง ใครอยากหัดยี่เก ก็ไปหัดยี่เก ถ้าไม่ชอบเรียน ชอบหัดดั่งกล่าวแล้ว ก็ไปเลี้ยงช้างเลี้ยงม้า เพราะหลวงพ่อดีมมีช้างหลายเชือกและมีม้าหลายตัว

หลวงพ่อดีมพยายามนำความเจริญแทบทุกทางมาสู่หมู่บ้านหนองโพ เสมือนจะสร้างบ้านให้เป็นเมือง

ผู้เคยศึกษาในโรงเรียนวัดหนองโพ

ผู้ที่เคยได้รับการศึกษาในวัดหนองโพในสมัยหลวงพ่อเดิมปรับปรุงการศึกษา แล้วมาเล่าเรียนศึกษาต่อและทำกรงานอาชีพเจริญก้าวหน้า ที่ควรกล่าวถึงในเวลานี้ ก็มี

ท่านพระครูนิพนธ์ธรรมคุด (น้อย เตชปุญโญ) พระครูสัญญาบัตรชั้นเอก เจ้าอาวาสและเจ้าคณะตำบลหนองโพ

พระครูนิวาสนธรรมโกวิท (ประเทือง อินทวิโร น ฐ เอก, ปธ ๖)

นายธนิต อยู่โพธิ์ เปரியู ๙ ประโยค สำนักวัดมหาธาตุ พ.ศ.๒๔๗๕ และอธิบดีกรมศิลปากร พ.ศ.๒๔๙๙- ๒๕๑๑

นายเจริญ อินทรเกษตร เปரியู ๙ ประโยค สำนักวัดมหาธาตุ ฐ บ วิทยากรพิเศษ ราชบัณฑิตยสถาน

นายเรียม เกษสาคร รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๒๑ - ๒๕๒๓

พลโท สนั่น ขจรกล้า

นายเยี่ยม อยู่โพธิ์ ผู้ตรวจการพาณิชย์ สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

นายสมพร อยู่โพธิ์ ภัณฑารักษ์เอก กรมศิลปากร

นายเปียบ อยู่โพธิ์ ผู้ช่วยตรวจราชการเอก สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

และที่เป็นพ่อค้าคหบดีผู้มีชื่อเสียงก็มี เช่น นางแก้ว พงศ์ธรานนท์ นางกิมฮวย ลีตระกูล นายสง่า สุขสมบูรณ์ นางวรรณิ์ สุขสมบูรณ์ และ นายณรงค์ โพธิวาสวรินทร์ กำนันตำบลหนองโพ เป็นต้น

ปลายชีวิตของหลวงพ่อเดิม

หลวงพ่อเป็นเสมือนต้นโพธิ์และต้นไทรที่มีกิ่งก้านสาขาแผ่ออกไปอย่างไพศาลเป็นที่พึ่งพาอาศัยของประชาชนไม่เลือกหน้า เนื่องจากหลวงพ่อมีอายุยืนยาวมาก บรรดาศิษยานุศิษย์รุ่นผู้ใหญ่ซึ่งเคยติดสอยห้อยตามและร่วมงานร่วมการกันมา ก็ล้มหายตายจากไปก่อนหลวงพ่อเกือบหมดถ้าว่ากันอย่างฆราวาส ก็น่าจะทำให้หลวงพ่อว่าเหว่มาก

ครั้งต่อมาราว ๑๐ กว่าปี ก่อนหลวงพ่อมรณภาพ ร่างกายของหลวงพ่อ ซึ่งใช้กรากกรำทำสาธารณประโยชน์มาช้านานหลายสิบปี ก็ทรุดโทรมจนแข่งขาเดินไม่ได้ จะลุกนั่งก็ต้องมีคนพยุง จะเดินทางไปไหนก็ต้องขึ้นคานหาม หรือขึ้นเกวียนไป

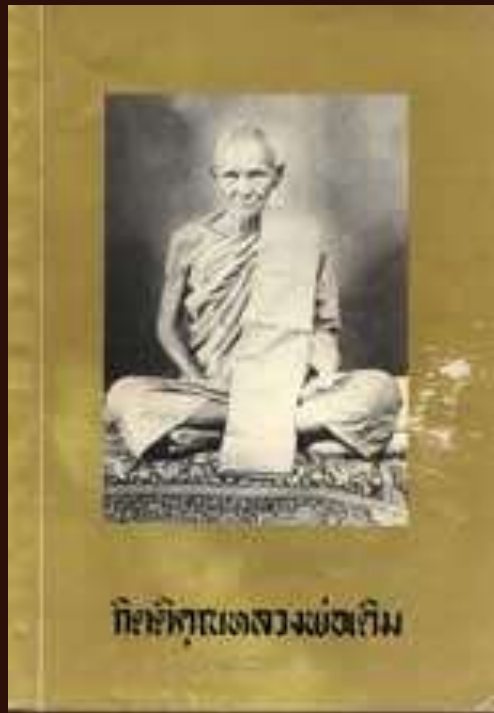
แม้กระนั้น ก็ยังมีผู้เลื่อมใสศรัทธามานิมนต์หลวงพ่อไปในงานการบุญกุศลเนื่อง ๆ เพราะหลวงพ่อดีความศรัทธามาก ทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อยแทบทั่วบ้านทั่วเมือง หลวงพ่อปรารถนาว่า ถ้าท่านแตกดับลง บรรดาหลานเหลนและศิษยานุศิษย์ในตำบลหนองโพและหมู่บ้านใกล้เคียง จะได้รับความลำบาก หลวงพ่อจึงได้ปรารถนาถึงความตายให้เห็นประจักษ์ สิ่งใดควรจัดทำขึ้นไว้ได้

ก่อนท่านแตกดับ หลวงพ่อก็ให้จัดทำเตรียมไว้ เช่น สร้างหีบบรรจุศพของท่านเองและให้ก่อสร้างตัวเมรุที่เผาศพของท่านไว้ด้วย แต่บังเอิญตัวเมรุนั้นทำล่าช้ามาก ยังมีทันเสร็จ จนหลวงพ่อมรณภาพแล้ว

แม้แข่งขาของหลวงพ่อจะทาน้ำหนักตัวของท่านเองไม่ได้แล้ว หูกี้ตั้งไปบ้าง แต่นัยน์ตายังแจ่มใสดี มือก็ยังสามารถยันต์ได้ตามเคย ปากก็ยังเสกเป่าและเจรจาปราศรัยได้ โดยมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ดีตลอดมา

ภายหลังที่หลวงพ่อกลับจากไปเป็นประธานในงานก่อสร้างโบสถ์ในวัดอินทาราม (วัดใน) ตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรีจังหวัดนครสวรรค์ และกลับมาอยู่ในวัดหนองโพแล้ว ต่อมา หลวงพ่อก็เริ่มอาพาธ ตั้งแต่วันอังคาร ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๖ ตรงกับวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ อาการทรุดลงเป็นลำดับมา จนถึงวันอังคาร แรม ๒ ค่ำ เดือนเดียวกัน วันที่ ๒๒ พฤษภาคม อาการก็เพียบหนักขึ้น บรรดาศิษยานุศิษย์และหลานเหลนต่างพากันมาห้อมล้อม พยาบาลและฟังอาการกันเนืองแน่น ด้วยความเศร้าโศกห้วงใย เล่ากันว่า “ครั้นตกป่วยในวันนั้น หลวงพ่อก็คอยแต่สอบถามอยู่ว่า ‘เวลาเท่าใดแล้ว ๆ’ ศิษย์ผู้พยาบาล ก็กราบเรียนตอบไปๆ จนถึงราว ๑๗.๐๐ น หลวงพ่อก็ถามว่า ‘น้ำในสระมีพอกินกันหรือ’ (เพราะบ้านหนองโพมักกันดารน้ำดังกล่าวแล้ว) ศิษย์ที่พยาบาลอยู่ ก็เรียนตอบว่า ‘ถ้าฝนไม่ ตกภายใน ๖ - ๗ วันนี้ ก็น่ากลัวจะถึงกับอดคัตน้ำ’ หลวงพ่อก็นิ่งสงบไม่ถามว่าอะไรต่อไป อีก ในทันใดนั้นกลุ่มเมฆก็ตั้งเค้ามาและฟ้าคะนอง มีฟ้าผ่าก็ตกทำใหญ่ น้ำฝนไหลลงสระราว ครึ่งค่อนสระ พอฝนขาดเม็ด หลวงพ่อก็สิ้นลมหายใจ เมื่อเวลา ๑๗.๔๕ น คำนวณอายุได้ ๙๒ ปี อุปสมบทมาได้ ๗๑ พรรษา

บรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้ช่วยกันสร้งน้ำศพหลวงพ่อ แล้วบรรจุศพ ตั้ง
บำเพ็ญกุศล ณ วัดหนองโพ ตั้งแต่วันรุ่งขึ้น วันที่ ๒๓ พฤษภาคม) ติดต่อมาครบ ๗ วัน เมื่อ
วันที่ ๒๙ พฤษภาคม แล้วก็ทำติดต่อมาอีกและทำบุญครบ ๕๐ วัน เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม
ทำบุญครบ ๑๐๐ วัน เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๔๙๔ จึงเก็บศพหลวงพ่อรอไว้ จนถึงเวลา
จัดการพระราชทานเพลิง

หลวงพ่อเดิม ผู้ซึ่งได้รับการขนานนามและยกย่องเป็น “เทพเจ้าแห่งเมืองสี่แคว” ซึ่งชาว
นครสวรรค์ทุกคนยังเคารพให้ความนับถือหลวงพ่ออยู่เสมอ โดยเฉพาะทางวัดหนองโพได้
สร้างมณฑปที่ประดิษฐานรูปหล่อโลหะของหลวงพ่อพระรูปเหมือนหลวงพ่อเดิม ขนาดเท่า
องค์จริง ซึ่งหลวงพ่อเดิมท่านหล่อสร้างไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งตั้งประดิษฐานอยู่ที่มณฑป
ซึ่งมีประชาชนมากราบนมัสการทุกวันมิได้ขาด และทางวัดหนองโพได้จัดงานทำบุญประจำปี
ปิดทอง ไหว้พระรูปเหมือนหลวงพ่อเดิม ในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี

วัตถุมงคล หลวงพ่อเดิม

เหรียญหลวงพ่อเดิม รูปเสมา

เหรียญหลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ จัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2470

ลักษณะเป็นเหรียญรูปเสมา ปุ่มข้างกระบอก หูในตัว

ด้านหน้าเหรียญเป็นรูปเหมือนหลวงพ่อเดิมนั่งสมาธิบนธรรมาสน์ ด้านบนมีอักขระยันต์

มหาอุด "อูด ธัง อะ โธ" ใช้ทางมหาอุด มีข้อความ "หลวงพ่อ พระครูเดิม วัดหนองโพธิ์"

ด้านหลังเหรียญเป็นอักขระยันต์สองแถว แถวที่ 1 คาถาพระเจ้า 5 พระองค์ ที่ว่า "นะ โม

พุท ธา ยะ" มีพุทธครอบจักรวาล แถวที่ 2 คาถากระทุ้ 7 แบท ที่ว่า "อิ ระ ชา คะ ตะ ระ

สา" ใช้ทางแคล้วคลาด คงกระพัน ด้านล่างระบุปีที่จัดสร้าง "พ.ศ.๒๔๗๐"

เหรียญหลวงพ่อเดิม รูปเสมา พ.ศ. 2470

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญหลวงปู่เต็ม รูปเสมา พ.ศ. 2470

เหรียญหลวงปู่เดิม วัดหนองโพ พิมพ์แมงกะปี่

เหรียญหลวงปู่เดิม วัดหนองโพ พิมพ์แมงกะปี่ เหรียญนี้จะเรียกกันว่า เหรียญแมงกะปี่ หลวงปู่เดิม หรือ เหรียญลายเถาวัลย์หลวงปู่เดิม สร้างในปี พ.ศ.๒๔๗๐ เหรียญนี้ออกแบบได้สวยงาม ด้านหน้าเหรียญเป็นรูปเหมือนหลวงปู่เดimonั่งสมาธิ ด้านหลังจะเป็นเส้นซึ่งเกิดจากแม่พิมพ์ มีจารบางๆ

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญหลวงปู่เดิม พิมพ์แมงกะปี่ พ.ศ.2470

พระรูปหล่อหลวงปู่เดิม

พระรูปหล่อหลวงปู่เดิม พุทธสโร เนื้ออัลปาก้า วัดหนองโพ นครสวรรค์ จัดสร้างปี พ.ศ. 2482 ในคราวที่หลวงปู่เดิมอายุครบ 82 ปี พระรูปหล่อองค์นี้มีรอยจารของหลวงปู่เดิม

เหรียญธรรมชั้น หลวงพ่อเดิม

เหรียญหลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ จ.นครสวรรค์ ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เหรียญรุ่นนี้จัดสร้างเพื่อเฉลิมฉลองครบ ๘๒ พรรษาของหลวงพ่อเดิม ครบ ๖๐ พรรษาของการบรรพชา สำหรับเหรียญรุ่นนี้บางครั้งก็เรียกว่า เหรียญธรรมชั้น

ลักษณะเป็นเหรียญรูปไข่ ด้านหน้าเหรียญเป็นรูปเหมือนหลวงพ่อเดิมนั่งสมาธิเต็มองค์นั่งบนอาสนะบัวคว่ำบัวหงาย ใต้อาสนะ เขียนคำว่า “อายุ ๘๐ พรรษาที่ ๖๐” รอบขอบเหรียญ เขียนคำว่า “พระครูนิวาส ธรรมชั้น หลวงพ่อเดิม” ด้านหลังเหรียญ เป็นยันต์ 5 มีอักษรขอม และชื่อวัดหนองโพ ปีที่สร้าง พ.ศ.๒๔๘๒ ใต้ พ.ศ. มีรูปดอกจัน

เหรียญธรรมจันทร์ หลวงพ่อเดิม พ.ศ. ๒๔๘๒

เหรียญธรรมชั้น หลวงพ่อเดิม พ.ศ. 2482

เหรียญเปลวเทียน หลวงพ่อเดิม

เหรียญเปลวเทียน หลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ นครสวรรค์ จัดสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2482 จัดสร้างเพื่อเฉลิมฉลองครบ ๘๒ พรรษาของหลวงพ่อเดิม ครบ ๖๐ พรรษาของการบรรพชา

เหรียญเปลวเทียน หลวงพ่อเดิม พ.ศ. 2482

เหรียญหล่อ หลวงพ่อเดิม

เหรียญหล่อ หลวงพ่อเดิม พุทธสโร วัดหนองโพ เป็นเหรียญรูปจอบหล่อแบบโบราณ

เครื่องรางของขลัง

สิ่งสามขวัญ หลวงพ่อเดิม

สิ่งสามขวัญ หลวงพ่อเดิม

<http://www.amuletheritage.com/p-9.html>

มิดทมอ หลวงพ่อเดิม

มิดทมอ หลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ “มิดทมอลือเลื่อง”

หลวงพ่อดีมีเพียงร่ำเรียนวิชาปริยัติ คธาาคคม วิปัสสนา แต่ท่านยังร่ำเรียนเรื่องการทำของขลังด้วย โดยพระอาจารย์ที่ท่านร่ำเรียนด้วยในทางนี้ เช่น

หลวงพ่อเทศ วัดสระทะเล ที่ได้ถ่ายทอดวิชาการทางวิปัสสนาคธาาคคม การปลุกเสกเครื่องรางของขลัง

หลวงพ่อเงิน วัดพระปรารค์เหลื่อง ท่านได้ร่ำเรียน "วิชาน้ำมนต์จินตามณีสารพั่นนิก"

หรือหลวงพ่อวัดเขาห่อ อ.ชนแดน บรรพตพิสัย จ.นครสวรรค์ ไม่ทราบชื่อหลวงพ่อดีแน่นอน แต่ท่านได้ศึกษาวิชาด้วย วิชาใดไม่ปรากฏ เพียงแต่ท่านพูดถึงอยู่เสมอ

และหลวงพ่อกำ วัดเขาแก้ว ที่นี่ท่านไปเรียนวิชามิดทมอ

จนต่อมาหลวงพ่อดีได้ชื่อว่าชำนาญในเรื่องมิดทมอและมีชื่อเสียงมาก ว่ากันว่าการศึกษาของหลวงพ่อดีนับแต่ ปริยัติ คธาาคคม วิปัสสนา และการทำของขลัง สรุปรวมแล้วกินเวลาถึง 12 ปี นับแต่บวชมาทำให้ท่านมีความรู้มากมาย เป็นที่เคารพรักของชาวหนองโพทุกคน

สำหรับเรื่องเล่าปาฏิหาริย์มิดทมอหลวงพ่อดี นั้นมีข้อมูลจากเฟซบุ๊กแฟนเพจ "ตำนานเล่าขานพระผู้ทรงมานอภิญญา ครูบาอาจารย์ผู้เรืองวิชาาคคม" เล่าว่า

มิดทมอหลวงพ่อดีนี้บางท่านเรียกว่า “มิดปราบชาติรี” ด้วยว่าหลวงพ่อดีได้สร้างมิดทมอขึ้นมาไว้วัตถุประสงค์ประการหนึ่ง คือเพื่อเป็นการป้องกันการถูกรังแกจากพวกนักเลงหัวไม้ในอดีต ที่มักสักยันต์ลงคธาาคคม อาบน้ำว่าน เพื่อให้ร่างกายอยู่ยงคงกระพัน พกพาเครื่องรางของขลัง ทั้งที่เกิดขึ้นเองจากธรรมชาติ และปลุกเสกขึ้น แล้วออกรังแกชาวบ้าน ด้วยว่าตัวเองมีของดีปกป้องรักษา

มีดหมอ หลวงพ่อเดิม

รูปหล่อบูชา หลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ

วัดหนองโพ

วัดหนองโพ ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหนองโพ ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่บนที่ดอน ห่างจากลำน้ำเจ้าพระยา (กำหนดจากที่ตั้งบ้านคู้งสำเภา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท) มาทางทิศตะวันออกเป็นระยะประมาณ ๒๖ กิโลเมตร และห่างจากถนนสายเอเชีย ๑๕ กิโลเมตร

เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย

มีที่ดินตั้งวัด เนื้อที่ 71 ไร่ 15.6 ตารางวา

ประวัติวัดหนองโพ

วัดหนองโพตั้งอยู่ในหมู่บ้านหนองโพ ที่เป็นหมู่บ้านเก่า เป็นหมู่บ้านที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ความเป็นอยู่และชื่อเดิมของหมู่บ้าน ในสมัยก่อนนั้น จะมีมาอย่างไรไม่สามารถทราบได้ เพราะได้ร้างไปเสียคราวหนึ่ง เนื่องจากยุทธภัยเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยา ชาวบ้านต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านช่องอพยพหลบหนีชุกซ่อนเอาตัวรอดไปบ้าง ถูกข้าศึกกวาดต้อนไปบ้าง จึงกลายเป็นบ้านร้างแต่คราวนั้น ที่มีสภาพเป็นหมู่บ้านและตำบลอยู่ในบัดนี้ เป็นการกลับมาตั้งขึ้นใหม่เมื่อภายหลังเสียกรุงศรีอยุธยาแล้ว มีเรื่องที่ถูกผู้เฒ่าผู้แก่เล่ากันสืบมา ดังนี้

เดิมมีพระภิกษุรูปหนึ่ง ชื่อ รอด ชาวบ้านเรียกกันว่าหลวงพ่อเฒ่า ๆ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงศรีอยุธยา เมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยานั้น ท่านยังอยู่ในวัยหนุ่ม และถูกพม่ากวาดต้อนไปอยู่

เมืองพม่าตั้งแต่ยังเป็นคฤหบดี ภายหลังท่านมีโอกาสหนีกลับมาได้ จึงไปบวชเรียนอยู่ทางกรุง
ในสมัยกรุงธนบุรี ได้รู้จักชอบพอกับพระภิกษุคุณ ชาวบ้านเขาทอง ซึ่งลงไปศึกษาเล่าเรียนอยู่
ณ กรุงศรีอยุธยา เมื่อก่อนเสียกรุงและเมื่อคราวกรุงศรีอยุธยาถูกยุทธภัยคุกคามนั้น ท่านได้
หลบหนีภัยไปตามสมณะสารูป ภายหลังเมื่อตั้งกรุงธนบุรีขึ้นแล้ว พระภิกษุคุณก็ได้มารู้จักมัก
คุ้นกับพระภิกษุรอด และเกิดชอบอัธยาศัยรักใคร่กัน เมื่อพระภิกษุคุณจะกลับขึ้นมาบ้านเขา
ทอง จึงชักชวนพระภิกษุรอดขึ้นมาอยู่ด้วย การเดินทางครั้งโน้นก็อาศัยลำน้ำเป็นสำคัญ เมื่อ
เดินทางเรือขึ้นมาตามลำน้ำเจ้าพระยา ครั้นมาถึงวัดโรงช้าง ตำบลท่าฉนวน อำเภอมโนรมย์
จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้าย พระภิกษุรอดเห็นทำเลดี จึง
อยู่จำพรรษา ณ วัดโรงช้างก่อน ส่วนพระภิกษุคุณก็เลยไปอยู่ ณ วัดเขาทอง อำเภอยะหริ่ง
จังหวัดนครสวรรค์ อันเป็นชาติภูมิเดิมของท่าน พระภิกษุคุณนี้ต่อมาเมื่อเจริญด้วยอายุ
พรรษาและมีศิษยานุศิษย์มาก ชาวบ้านพากันเคารพนับถือและเรียกยกย่องท่านสืบมาว่า
หลวงพ่อกุณ ส่วนพระภิกษุรอด จะอยู่จำพรรษาอยู่วัดโรงช้างก็พรรษาไม่ทราบได้ แต่เล่ากัน
มาว่า มูลเหตุที่ท่านจะย้ายมาจากวัดโรงช้างนั้น เนื่องจากทางการในสมัยนั้นจะแต่งตั้งให้ท่าน
มีสมณศักดิ์ ท่านไม่ชอบ จึงเลยหลบหนีไปอยู่กับหลวงพ่อกุณ ณ วัดเขาทอง เพราะเป็นวัดที่
ตั้งอยู่บนที่ดอน และอยู่ห่างลำน้ำเจ้าพระยามาทางทิศตะวันออก เมื่อไปอยู่ที่วัดเขาทองก็มี
ชาวบ้านเขาทองหลายครัวเรือนรับเป็นโยมปวารณาถวายกับปีย์จันทน์ตามสมณะสารูป มา
เกิดเหตุด้วยโยมปวารณาเหล่านั้นถูกเจ้าภาษีจับกุมเรื่องต้มเหล้า เกิดความเดือดร้อน
จำเป็นต้องหลบหนี พระภิกษุรอดก็เป็นหัวหน้าพาครอบครัวโยมปวารณา ชาวบ้านเขาทอง
รวมเจ็ดครัวเรือนด้วยกัน

ปรากฏชื่อหัวหน้าครอบครัว มีผู้จำไว้เพียงหกคน คือ หนึ่งนายแตง ต้นตระกูลแตงร่วม สองนายเกษ ต้นตระกูลเกษสาคร สามนายชู ต้นตระกูลชูพันธุ์ สี่นายปิ่น ต้นตระกูลภักดีสุข ห้านางแก้ว หกนางมาก และเจ็ดไม่มีผู้จำชื่อได้ ทราบแต่ชื่อลูก สองคน คือ นางจัน นายรัก รวบรวมสมบัติวัวควายลื้อเกวียนอพยพผู้คนจากบ้านเขาทองลงมาทางใต้ ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร มาพบเนินบ้านร้างแห่งหนึ่ง มีต้นตาลสายว่าว ๖ ต้น บางต้นสูงถึง ๑๓ - ๑๔ วา สระน้ำ ๒ ลูก (ตรงที่ขุดขยายเป็นสระน้ำใหญ่ในวัดหนองโพ บัดนี้) ต้นมะม่วงขนาดใหญ่ ๑ ต้น ต้นมะขวิด ๑ ต้น (ตรงที่ซึ่งเคยสร้างเป็นโรงครัวของวัด ริมคูสระใหญ่ลูกใต้บัดนี้) มีโบสถ์เก่า ๑ หลัง (ตรงที่สร้างโบสถ์ปัจจุบันนี้) และมีต้นโพธิ์กระจายขนาดใหญ่ ๑ ต้น เล่ากันมาว่า โพธิ์ต้นนั้นมีบริเวณร่มเงากว้างใหญ่ มีกิ่งก้านสาขาแตกแยกออกไปถึง ๗ นาง (ตรงที่สร้างเจดีย์ ณ บริเวณหน้าห้องแถว ทิศตะวันตกของวัดหนองโพ บัดนี้) เมื่ออพยพมาถึงนั้น ได้หยุดพักผู้คนและลื้อเกวียน อาศัยอยู่ใต้ร่มโพธิ์กระจายก่อน เล่ากันมาว่าจำนวนผู้คน และลื้อเกวียนที่อพยพมาด้วยกันนั้น พอพักอาศัยอยู่ใต้ร่มโพธิ์กระจายต้นนั้นได้ทั้งหมดพอดี

ครั้นพักอยู่พอสมควรแล้ว ก็ได้ช่วยกันปลูกกุฏิขึ้นตรงบริเวณที่สร้างเป็นหอสวดมนต์ในวัดหนองโพปัจจุบันนี้ กุฏิหลังเดิมที่หลวงพ่อเต๋มาสร้างไว้ เดิมทำเป็นฝากระแซง เล่ากันว่าไม่มียุ้งและรินเข้าไปרבกวน แต่ต่อมาหลวงพ่อเดิมได้ปฏิสังขรณ์เปลี่ยนเป็นฝากระดาน เลยมียุ้งרבกวน แต่ในฤดูร้อน ภายในกุฏิไม่สู้ร้อน ส่วนชาวบ้าน ๗ ครัวเรือนนั้น ก็แยกย้ายกันไปสร้างบ้านเรือนอยู่ทางตะวันตกของวัด หัวหน้าครอบครัวทั้ง ๗ ครัวเรือน ตามชื่อที่ระบุนั้น นับว่าเป็นบรรพบุรุษของชาวบ้านหนองโพ ซึ่งมีเชื้อสายสืบตระกูลมาจนปัจจุบันนี้

ปูชนียวัตถุและสิ่งก่อสร้าง

ปูชนียวัตถุและสิ่งก่อสร้างที่ควรจะไปชมเพื่อระลึกถึงความหลังครั้งที่หลวงปู่เดิมยังทรงสังขารอยู่ ซึ่งสถานเหล่านี้แม้จะเป็นอดีตก็ยังสะท้อนภาพอดีตนั้นต่อมาถึงปัจจุบัน เช่น

1. เมรุพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่เดิม เมื่อท่านเดินล่องเข้าเขตวัดแล้ว ก้าวแรกทางด้านขวามือท่านจะเห็น เมรุลักษณะเป็นบุษบกมีช่อฟ้าใบระกา หักเหลี่ยมย่อมุม ประดับกระจกสีสลักเสลาลวดลายอย่างวิจิตรพิสดาร อยู่บนแท่นก่ออิฐถือปูน แม้ว่ากาลเวลาจะทำให้กระจกสี และลวดลายชำรุดลงไปบ้าง แต่ก็ยังคงความงามในด้านโครงสร้างให้ท่านได้เห็น ซึ่งเมรุนี้ทางวัดถือเป็นอนุสรณ์ของหลวงปู่ ไม่มีใครได้ใช้ ถือเป็นประวัติศาสตร์ของวัดที่รักษาไว้ให้ลูกหลานได้ระลึกถึง

เมรุพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่เดิม

สถูปบรรจุน้ำและอังคารของหลวงปู่เดิม

หน้าบรรณลายเทพพนม สถูปบรรจุอัฐิหลวงพ่อเดิม

2. สถูปบรรจุอัฐิและอังคารของหลวงปู่เดิม เมื่อท่านเดินถัดจากเมรุที่พระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่แล้ว ถัดไปอีกหน่อยทางขวามือเช่นกันจะเป็น หมู่พระเจดีย์สามองค์ ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้วทั้งสี่ด้าน พระเจดีย์หรือสถูปองค์ที่สูงสุดอยู่ตรงกลางทำเป็นมณฑปจตุรมุขซ้อนด้วยยอดเจดีย์ในช่องมุขด้านติดกับทางเดิน เจาะเป็นช่องวุ่มโค้งแบบโกธิค รับกับหน้าบรรณลายเทพพนมตรงกลางเป็นรูปชาวบ้านชาย หญิงในชุดแต่งกายพื้นบ้านกำลังแสดงมหากรรมอะไรสักอย่างหนึ่ง แต่ชำรุดไปเป็นส่วนมาก

3. กุฏิหลังเก่า เป็นกุฏิที่หลวงปู่ร่วมแรงกับชาวบ้าน ชักลากไม้จากป่าลึกมาตัดมาเลื่อยประกอบสร้างขึ้น ซึ่งแม้จะเก่าคร่ำคร่าด้วยกาลเวลาแต่ยังแข็งแรงทนทานใช้งานได้ ภายหลังท่านพระครูนิวาสธรรมโกวิทได้ย้ายไปตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของวัดในลักษณะเดิม เมื่อก่อนนี้พระครูนิวาสธรรมขันธ์ (หลวงปู่เดิม) ท่านได้อาศัยกุฏินี้เป็นที่จำวัด โดยมีเพียงเสื่อลำแพนกันลมกันฝนเท่านั้น

รูปปั้นหลวงปู่เดิม ในกุฏิหลังเก่า ภายในพิพิธภัณฑ์หลวงปู่เดิม วัดหนองโพ

4. หอสวดมนต์ ด้านทิศใต้ของมณฑปหลวงพ่อดีมี ปัจจุบันจะมีหอสวดมนต์ที่หลวงพ่อดีมีได้สร้างขึ้นไว้สำหรับสวดมนต์ทำวัตรและต่อหนังสือให้กับพระภิกษุสามเณรในวัด สร้างไว้ราว พ.ศ. 2482 ปัจจุบันยังอยู่ในสภาพเดิมทุกประการ

ลักษณะเด่นภายในวัดหนองโพ

วัดหนองโพ มีพระอุโบสถวัดหนองโพ จากศาลาการเปรียญไปอีกสักหน่อยจะเห็นพระอุโบสถฝีมือ นวกรรมหลวงพ่อดีมี ซึ่งท่านลงมือคุมงานตั้งแต่เริ่มแต่การผูกโครงสร้างแบบ และลงมือ ก่อสร้างตลอดจนออกแบบลวดลายหน้าบรรณช่อฟ้าใบระกา ลงมือสร้าง พ.ศ. 2458 ยังคงทนถาวรมาถึงทุกวันนี้เป็นเวลาถึง 94 ปี แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกในด้านการช่าง

ของหลวงปู่เดิม ด้านหน้าเป็นรูปพระอินทราชเจ้า ทรงช้างเอราวัณ แวดล้อมด้วยทวยเทพยดา ทั้งหลายลดหลั่นกัน อย่างสวยงาม ด้านหลังที่หน้าบรรณเป็นลายเครือเถาปูนปั้น มีรูปปั้นปางเมื่อสมเด็จพระพุทธองค์ทรงมีชัยเหนือพระยาวัสวดีมารด้วยทานบารมี โดยเป็นรูปพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่บนรัตนบัลลังก์ ด้านล่างมีแม่นางพระธณีนีนบีบน้ำจากมวยผมทั่วทันทันโยธาหารและพญามารให้ปราศนาการไป สีสรรตลอดจนลวดลายอ่อนช้อยและงดงามกลมกลืนกัน

พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ

ผู้เขียน : ชิวสิทธิ์ บุญเกียรติ

“เดิมที่เป็นพระมหาธาตุเจดีย์ที่ด้านล่างถูกปล่อยว่าง พอสร้างเสร็จ พื้นที่ด้านล่างไม่ได้ใช้ประโยชน์ ชุมชนคิดว่าน่าจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์ เราคิดว่าเรื่องราวของหลวงพ่อเดิม ศิลปวัฒนธรรมในบ้านหนองโพ น่าจะได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่คนหนองโพจะได้ทราบถึงที่มาของความเป็นหนองโพ และทราบบรรพชน หลวงพ่อเดิม

ทั้งเจ้าอาวาส ครู กรรมการ เห็นพ้องกัน เราเริ่มทำพิพิธภัณฑ์หลังนี้ตั้งแต่ปี 53 เริ่มทำวัตถุประสงค์ต้องการให้เป็นสถานที่เพื่อการเผยแพร่กิตติคุณหลวงพ่อเดิม เพราะอยู่ในเขตวัด และท่านมีคุณานุกุณให้กับวัดต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ และนอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรมของหนองโพ ความสำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากบ้านหนองโพเป็นบริเวณของโบราณคดี ตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ จึงต้องการให้พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิมได้รวบรวมโบราณวัตถุไว้ด้วย”

อาจารย์เอมอร คำนวนวิทย์บอกเล่าถึงประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิมอย่างแม่นยำ น้ำเสียงของอาจารย์สะท้อนให้เห็นความศรัทธาของชาวหนองโพที่มีต่อหลวงพ่อเดิม

แม้ท่านจะมรณภาพมานานแล้ว หัวใจของการบอกเล่าเรื่องราวของหลวงพ่อดิมนั้น คงปรารถนาให้สาธุชนที่เวียนเข้ามาสักการะหลวงพ่อดิม มิใช่เพียงตามความเชื่อต่อพลังหรืออำนาจของวัตถุมงคลต่างๆ ของหลวงพ่อดิมตามที่มักจะทราบกันทั่วไป แต่การได้เข้ามาเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของหลวงพ่อดิม โดยเฉพาะคุณูปการในการหลวงในการพัฒนาบ้านหนองโพ การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามวัดวาอารามในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงการพัฒนาด้านการศึกษาโดยการจัดตั้งโรงเรียนและใช้เงินจากศรัทธาของชาวบ้านเพื่อจ้างครูสอนแก่ลูกหลานของชาวหนองโพ

เนื้อหาจัดแสดงในสี่ห้องนิทรรศการประกอบด้วย

(1) มาตรฐานบ้านหนองโพ ถ่ายทอดเรื่องราวโบราณคดีตำบลหนองโพ โดยจัดแสดง

โบราณวัตถุที่พบในบริเวณบ้านหนองโพ อายุราว 4000-800 ปีก่อน และการตั้งถิ่นฐานของ

ชาวหนองโพน ที่แสดงให้เห็นการตั้งถิ่นฐานและประเพณีที่สืบทอดต่อกันมากกว่า 200 ปี

(2) ห้องพุทธสโร หลวงพ่อเดิม จัดแสดงชีวประวัติ วัตรปฏิบัติ บารมีหลวงพ่อเดิมในด้านต่างๆ เช่น การสร้างและการบูรณะเสนาสนะให้แก่วัดต่างๆ การสงเคราะห์ประโยชน์แก่ส่วนรวม

(3) ห้องเพิ่มพูนศรัทธา นำเสนอความศรัทธาของชาวบ้านหนองโพนและศิษยานุศิษย์ วัตถุมงคลที่ได้รับการถวายจากศิษยานุศิษย์แสดงให้เห็นความศรัทธาต่อหลวงพ่อเดิม เพื่อให้การบอกเล่าถึงความเข้มแข็งของหลวงพ่อเดิมมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น

(4) ห้องกถาคัมภีร์ แสดงให้เห็นคัมภีร์ในวัดหนองโพนจำนวนหนึ่ง ที่ได้รับการจารไว้ในสมุดไทยดำ สมุดฝรั่ง ทั้งที่เป็นคัมภีร์วรรณคดี ตำราเรียน การปกครอง พระพุทธศาสนา กฎหมายฉบับราษฎร

เนื้อหาทั้งหมดได้รับการจัดแบ่งไว้เป็นสัดส่วน และนำเสนอด้วยภาพ กราฟิก และข้อความที่ช่วยให้ผู้ชมติดตามเรื่องราวได้ตามลำดับได้อย่างง่ายดาย แต่เสน่ห์สำคัญคงอยู่ที่การถ่ายทอดความรู้ด้วยมัลติมีเดีย มัลติกา เสียงเอี่ยม ภัณฑารักษ์ ผู้ใช้ทวงทีและน้ำเสียงหนักเบาแสดงให้เห็นบรรยากาศของเหตุการณ์สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบรรยายถึงเหตุการณ์มรณภาพของหลวงพ่อเดิม ประกอบการนำชมจิตรกรรมฝาผนัง

“ตรงนี้เป็นภาพประวัติ หลวงพ่อเดิมท่านเกิดเมื่อ พ.ศ. 2403 นามเดิม ‘นายเดิม ภูมิ’ เมื่อ พ.ศ. 2423 ครบบวช ท่านอุปสมบทเป็นภิกษุที่วัดเขาแก้ว และใช้เวลาศึกษาความรู้เป็นเวลาเจ็ดปี จากนั้น หลวงพ่อเดิมเป็นปราชญ์นักเทศน์ จนกระทั่งท่านตัดสินใจเลิกเทศน์ เพราะเห็นว่า ‘มีแต่สอนคนอื่น ไม่ได้สอนตัวเอง’

พ.ศ. 2435 ออกเดินทางจนมาจำวัดและต่อมาเป็นเจ้าของาวาสวัดหนองโพ โดยมีพระสมุห์ชุ่มทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย เมื่อท่านออกเดินทางไปร่วมสงเคราะห์ประโยชน์แก่ส่วนร่วมในแห่งหนตำบลอื่น” เหตุการณ์สำคัญที่คุณมัลลิกาได้ชี้ชวนให้ดูคือเมื่อครั้งทหารจะออกรบ และมีจำนวนทหารมาขอผ้าจากรอยประทับของเท้าหลวงพ่อเดิม จึงมีการใช้หมึกทาที่เท้า และตบลงบนชิ้นผ้าซ้อนกันหลายชั้น

ในช่วงท้าย เมื่อท่านพระครูได้รับพัดยศเป็น ‘พระครูนิวาสธรรมขันธ์’ แต่ท่านไม่ได้เดินทางมารับด้วยตนเอง ชาวบ้านแห่มาให้ แต่หลวงพ่อกงให้ชาวบ้านคงเรียกว่า หลวงพ่อเดิมเหมือนเดิม เหตุการณ์เมื่อครั้งท่านมรณภาพ พ.ศ. 2494 ท่านอาพาธในกุฏิ แต่แลเห็นระดับน้ำในสระเหลือเท่าไรแล้ว แล้วบอกว่าพระคนช่วยครองผ้า และตั้งภาวนา ฝนตกราวหนึ่งชั่วโมง จากนั้นไม่กี่ชั่วโมง หลวงพ่อเดิมมรณภาพ เวลานั้นช่างคูबारมีทั้งสองเชือกไม่ยอมมาทำงานตามปกติ ได้แต่เอาหัวไปถูกุฏิไปมา เสมือนเป็นการลาหลวงพ่อเดิมเป็นครั้งสุดท้าย งานพระราชทานเพลิงศพจัดขึ้นในปีถัดมา พ.ศ. 2495”

รูปปั้น พระครูนิวาสธรรมขันธ์ พร้อมพัดยศ ภายในพิพิธภัณฑ

ความวิจิตรของพิพิธภัณฑหลวงพ่อดีมคงเป็นผลรวมของการจัดแสดง บรรยากาศของห้อง
วัตถุทั้งจริงและจำลองเพื่อทำให้ประวัติศาสตร์กลับมามีชีวิต และการถ่ายทอดเรื่องราวจาก
มัคคุเทศก์ที่ผสมผสานความตั้งใจเข้ากับสาระที่ต้องการสื่อสารเพื่อให้ผู้คนได้เห็นและซาบซึ้งกับ
คุณานุคุณของหลวงพ่อดีมอยู่เป็นทุน

การจัดการพิพิธภัณฑหลวงพ่อดีมยังนับว่าเป็นปัจจัยบวกอีกประการหนึ่งที่ทำให้พิพิธภัณฑ
แหล่งนี้ควรค่าแก่การเดินทางไปสักการะหลวงพ่อดีมและปูชนียวัตถุอื่นๆ ในวัด และการเข้า

เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ การทำงานร่วมกันระหว่างวัดหนองโพ ชาวบ้านหนองโพ และบุคลากรโรงเรียนหนองโพพิทยาสานพลังเข้าสู่การสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์ในระดับท้องถิ่น ให้ทั้งคนหนองโพและผู้มาเยือนได้เข้าใจว่าเหตุใดวัดหนองโพ จึงต้องนำเสนอเรื่องราวของหลวงปู่เดิม แม้ท่านมรณภาพมานานแล้ว

ทำเนียบเจ้าอาวาส

ลำดับเจ้าอาวาสวัดหนองโพนี้ ตามหลักฐานบันทึกจากพยานบุคคลและพยานหลักฐานทางการบันทึกของนายธนิต อยู่โพธิ์ กล่าวว่า หมู่บ้านหนองโพนี้มีเจ้าอาวาสที่เคยดำรงตำแหน่งอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น ๙ รูป ดังนี้

๑. หลวงพ่อรอด
๒. หลวงพ่อสิน
๓. หลวงพ่อจันทร์
๔. หลวงตาชม
๕. หลวงพ่อเดิม
๖. หลวงพ่อพระสมุห์ชุ่ม ขนธสโร
๗. พระครูนิพนธ์ธรรมคฤต หลวงพ่อน้อย เตชปุญญโณ (พระครูนิพนธ์ธรรมคฤต)
๘. พระครูนิวาสนธรรมโกวิท
๙. พระอธิการสมพงษ์ ทนตจิตโต

ภาพภายในพระมหาธาตุเจดีย์ และ พิพิธภัณฑ์หลวงปู่เดิม

ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, 2534, หนังสือ กิตติคุณหลวงพ่อดีม พระครูนิวาสธรรมขันธ์

วัดหนองโพ, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชีวลีทิพย์ บุญยเกียรติ, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน),

<https://db.sac.or.th/museum/> , พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อดีม วัดหนองโพ,

โพสต์ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559.

komchadluek, www.komchadluek.net/ , กำเนิด 'หลวงพ่อดีม' วัดหนองโพ

เทพเจ้าแห่งนครสวรรค์, posted 06 February 2020.

ตำนานเล่าขานพระผู้ทรงมานอภิญญา ครูบาอาจารย์ผู้เรืองวิชาอาคม,

<https://www.facebook.com/Legendknowledge888/>

หลวงพ่อดีม วัดหนองโพ, โพสต์ 17 สิงหาคม ค.ศ. 2020.

Worldamulet 3D.com, <https://www.worldamulet3d.com/> ,

วัดหนองโพ นครสวรรค์.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, <https://thailandtourismdirectory.go.th/> ,

วัดหนองโพ ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์.

Wongnai, <https://www.wongnai.com/> , สักการะหลวงพ่อดีม,

โพสต์ 5 สิงหาคม ค.ศ. 2021.